

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39.08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 25.

V GORICI, ČETRTEK 12. SEPTEMBRA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

Petek, 13. septembra: Frančišek K.; Mavricij; Notburga, devica. — Sobota, 14.: Povišanje sv. križa; Ciprijan, škof. — Nedelja, 15.: 17. pobinkoština nedelja. M. D. 7 žalosti; Nikomed. — Ponedeljek, 16.: Kornelij, papež; Ljudmila. — Torek, 17.: Lambert, škof; Hildegarda; Rane sv. Frančiška. — Sreda, 18.: Kvatre. Jožef Kupertin, spoznavavec. — Četrtek, 19.: Januarij in tovariši; Konstancija, devica, mučenica.

V četrtek, dne 19. septembra je ščip; vreme spremenljivo.

Novice.

Dar Mussoliniju.

Za obnovitev in popravo starodavne bazilike sv. Justa v Trstu je darovala vlada dvakrat po 100 tisoč lir. V priznanje za te velikodušne podpore so izdelali po vzorcu sulice sv. Sergija v naravni velikosti srebrno sulico (tržaški grb!) ter majhno skrinjico za relikvije z zlatimi palmovimi vejami. Delo je naredil tržaški juvelir Janežič. Darilo so te dni poklonili Mussoliniju. Napis v latinskem jeziku se glasi po naše: »Vodji Benitu Mussoliniju, za starodavno tržaško baziliko izredno zaslužnemu, Gospodnjega leta 1929., liktorskega leta 7.«

Za zdravo mladež.

Po uradnih podatkih je bilo letos med počitnicami čez 228 tisoč šolskih otrok poslanih ven v prosto naravo, da se napijejo solnca in si ojačijo zdravje. Ob morju, v gorah in v raznih zdraviliščih so otroci prebili večji del počitnic in se pripravili za novo šolsko leto. Uradno poročilo s ponosom ugotavlja, da nobena druga vlada ne stori toliko za svojo mladež kot italijanska.

Namesto dežja burja.

Trst je znan kot glavno mesto burje. Vročina, ki je vladala med šmarnimi mašami, bi se morala končati z dežjem, toda v Trstu ne velja to pravilo; prišla je burja, dvignila prah, pometla ceste in zrak ohladila. Temperatura je zdaj znosna, toda suša se še zelo občuti.

Stanje prebivalstva.

Kr. odlok od 2. avgusta 1929. je razglasil, da je dne 1. decembra 1921. (to je ob priliki zadnjega ljudskega štetja) dejansko bivalo v Italiji 38.724.798 ljudi, dočim jih je bilo zakonito pristojnih 39.958.147.

Enotna uniforma.

Odslej bodo morale vse ženske, ki so uslužbene pri pošti, nositi posebno uniformo; isto velja tudi za moške uslužbenke, toda le za one, ki so za časa službe v stiku z občinstvom in služijo pri glavnih poštah, kot n. pr. v Trstu.

Med Radičevci.

Pri »Domu«, glasilu nekdanje Radičeve stranke, je prišlo do sprememb. Do sedaj je bil izdajatelj lista in njegov glavni urednik dr. Vladko Maček, zadnji načelnik Radičeve stranke, njen podnačelnik Josip Predavec je bil pa odgovorni urednik. Sedaj je Maček odložil glavno uredništvo, katerega je prevzel Predavec; Maček je ostal samo še izdajatelj »Doma«.

Odlikovan Ljubljčan.

Nobelovo nagrado za kemijo je dobil Ljubljčan dr. Mirko Pregl. Učenjak je profesor fiziološke kemije na graški univerzi. Svoje ime je proslavil v svetu, ko je iznašel mikroanalizo. Učeni mož ima že 60 let, a še vedno živahno raziskuje.

Triglavske žrtve.

Očak naših gora Triglav je zopet zahteval dvojce mladih življenj. V turistom znani severni triglavski steni sta se smrtno ponesrečila dva Ljubljčanca poslovodja H. Brandt in akademik Ernest Bračič. Iskala sta novo stezo po severni triglavski steni v smeri, kjer je odkril svojo Solkanec dr. Jug, ki se je tudi tam ubil l. 1924. Letos je Triglav zahteval že tri žrtve.

Nove znamke.

Za odplačevanje postavne pristojbine (tassa di scambio) bodo izdane v kratkem nove kolkovne znamke za 5 in 25 vinarjev.

Eno leto.

Dne 1. t. m. je minilo eno leto, odkar je bila takratna albanska republika proglašena za dedno kraljevino in njen dotedanji predsednik Zogu za njenega kralja. Mlada monarhija je svojo prvo obletnico slovesno obhajala. Načelnik ital. vlade je ob tej priliki poslal kralju Zoguju daljšo brzojavno častitko, v kateri je naglasil uspehe, katere je dosegla nova vladavina v prvem letu obstoja in je zagotovil prijateljstvo in sodelovanje združenega italijanskega naroda tudi v bodoče. Kralj Zogu se je za brzojavko zahvalil in obljubil zvestobo Italiji, želeč ji veliko prihodnost.

Državna trobojnica

bo od sedaj naprej vsak dan od zore do mraka izobešana na vseh stražnicah finančne straže ob vsej državni meji, tako je določil načelnik vlade.

Odličen zbor.

Na drugem mestu poročamo kratko o zborovanju Društva narodov, ki se vrši te dni v Ženevi v Švici. Zastopane so z malimi izjemami vse države sveta. Med zbranimi odličnjaki je 24 zunanjih ministrov raznih držav in 5 ministrskih predsednikov, med njimi angleški Mac Donald in francoski Briand, ki vzbujata največje zanimanje.

Luščilnico riža

grade na Šušaku pri Reki. Pri novem podjetju je udeležena tudi družba »Riseria Italiana« iz Milana. Tvornica bo začela delati proti koncu tega leta. Riž je oblečeno žito in ni ravno tak, kot ga kupujemo v trgovini, temveč ga morajo v luščilnicah oluščiti in ščititi.

Dnevni hotel v Trstu.

Na Korzu je že dalje časa zaprta trgovina železnine, bivši Grajnic, ki se je preselila drugam. V palači na Korzu pa prirejajo prostore za velik dnevni hotel, kjer se bodo ustavljali tujci, ki se mude v mestu le čez dan. Tam bodo lahko počivali, se okopali, osnažili čevlje in obleko, se dali briti, pisali pisma itd. Praktična naprava! Baj bo že v 2 mesecih odprta.

Življenje in smrt v Gorici.

V pereteklem mesecu se je vzelo v Gorici 18 parov, rodilo se je 84 otrok, 52 prebivalcev je pa umrlo. Torej ima Gorica 32 ljudi več.

Skrb za izpuščene kaznjence.

Mnogokrat pridejo v zapore ljudje, ki so še нравno dobri, neskvarjeni. Lahkomiselnost, pijanost, prilika, včasih tudi nesreča so jih pahnila pod ključ in jim vtisnile pečat, ki postane za marsikoga usoden. Ko zapuste ti ljudje, večkrat po par dnevni kazni, ječo, so navadno vsi poparjeni in mnogokrat brez sredstev. V tem neprijetnem in mučnem duševnem razpoloženju jim je treba priskočiti na pomoč in pomagati do urejenega življenja. Zato se v Gorici snuje društvo za oskrbo bivših kaznjencev. Že danes opozarjamo na to potrebno dobrodelno društvo, o katerem bomo še poročali.

Nov zločin.

Komaj so pokopali žrtve v Nizzi, že javljajo, da so v mestu Namurju na Belgijskem nekateri Italijani do krvi pretepli fašista drja. Negalija. Italijanski konzul je odločno nastopil, da se zločinski napadalci polove.

Pod ničlo v Budimpešti.

Po nenavadni vročini prvih septemberskih dni, ki je tlačila tudi Budimpešto, so zadnjo soboto začeli prihiti mrzli vetrovi in v nedeljo zjutraj je stal toplomer v Budimpešti na ničli. Pač nekoliko prehitro ohlajenje.

Poljski katoliški shod.

V Poznanju se je te dni vršil deseti poljski katoliški shod. Otvoril in vodil ga je poljski kardinal Hlond ob navzočnosti mnogobrojnih zastopnikov raznih katoliških organizacij in silne množice ljudstva. Sprejeta je bila med drugimi sklepi resolucija, ki izraža prepričanje, da nudi politika, ki temelji na katoliških načelih, jamstvo za veličino domovine.

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)

010610437 25

Premeščeni občinski tajniki.

S prefekturnim odlokom od 4. sept. so premeščeni naslednji obč. tajniki: A. Mocerini iz Rihenberka v Ajdovščino, P. Dorigo iz Kaprive pri Krmini k Sv. Luciji pri Tolminu, Amar. Pezzicar iz Zagraja v Anhovo (Salona d' Isonzo), L. Babuder iz Bovca v Opatjeselo.

127 ljudi utonilo.

Na nekem finskem jezeru se je preteklo soboto potopil parnik »Kuru«. Vsled viharja so se namreč vsi potniki zatekli na nasprotno stran krova in parnik se je jel potapljati. Utonilo je 127 ljudi; večinoma so šolarji.

Shod gluhtonemih.

V Bolonji so te dni otvorili 3. državno zborovanje gluhtonemih. Na dnevnem redu je vprašanje šol in samskega davka ter obvezno zavarovanje gluhtonemih delavcev.

Tržaški izvoščeki

imajo od 15. t. m. dalje novo tarifo: 2 L stane prvih 686 m vožnje ali prvih 14 minut čakanja, 25 stotink vsakih nadaljnjih 110 m ali 3 minute. To velja za izvoščeki s konji.

Predsednikov sin se ženi.

Ameriška javnost bo zopet za eno senzacijo bolj sita. Sin bivšega predsednika Coolidgeja bo vzel v zakon hčerko njujorškega guvernerja. Poroka bo prav sijajna. Brž po poroki pa bosta šla oba zopet na delo. Coolidgejev sin je železniški uradnik, nevesta pa pri neki tvrdki.

Podružnica Ljub. kreditne banke v Trstu

je v ponedeljek 9. t. m. prenehala poslovati. Njene posle je prevzela »Banca Nazionale del Lavoro«, ki je pred prilično enim letom prevzela že posle goriške podružnice. S tem je prenehalo delovanje in poslovanje Ljubljanske kreditne banke v Italiji.

Prepovedano meso.

Vsako jutro, in sicer že nekaj časa sem, tudi ob petkih, je prihajala v tržaško mesnico v via Giulia številka 1 neka 21 letna Antonija Rapotec in je jemala meso na račun svoje gospodinje Kat. Levi, ki je bila klijentinja mesnice. Ker je pa kredit dosegel že precejšnjo višino, je stopila lastnica mesnice gospa Al. Gallina h gospe Levi s prošnjo, da bi ji plačala dolžni znesek. V njeno nemalo začudenje je pa zvedela, da Rapotec že dalje časa ni več v službi pri Levijevih, da je torej jemala meso pod sleparsko pretvezo. Razjarjeni in osleparjeni ženski sta zadevo javili oblastvu, ki sedaj pridno išče prefriganostičko Tončko, da bi ji dalo priliko v zaporu poravnati račun za prepovedano meso.

Srebro v Črnigori.

Črnogorski bogataši, bratje Marič iz Kolašina čistijo že več časa pod vodstvom nekaterih inženirjev že opuščeni rudnik srebra v Brskovu. Izkazalo se je, da rudnik ni izčrpan, temveč še zelo bogat.

Manj orožnikov.

Po najnovšem odloku, ki ga bo zbornica šele sprejela, se bo število orožnikov zmanjšalo za 10.000.

Prosvetno društvo

so si ustanovili 15. junija t. l. v Buenos Airesu tamošnji slovenski izseljenci. Društvo hoče zbrati vse Slovence, ki so raztreseni po južnoameriški prestolici in pokazati, da tudi nekaj zmorejo. 1. septembra so imeli svojo prvo prireditev v veliki dvorani sredi mesta. Društvo si je uredilo tudi svojo knjižnico in čitalnico. Pozneje bo društvo nudilo novodoslim priseljencem tudi moralno in gospodarsko pomoč.

Res, plemeniti cilji in Bog daj, da bi jih naši rojaki onkraj morja v polni meri dosegli.

Rotschild v Jugoslaviji.

Na Bledu se mudi že več časa znani bankir Rotschild. Imel je več razgovorov s finančnim ministrom Šverljugo glede velikega državnega posojila. Finančni mogotec je bil tudi pri kralju na kosilu in z njim na lovu.

Sedemdesetletnica.

Dne 4. sept. je poteklo 70 let, kar je bil sedež lavantinskih škofov prenesen od Sv. Andraža v Lavantinski dolini na Koroškem v Maribor. Kot prvi je bil ustoličen na mariborskem škofijskem sedežu vladika dr. Anton Slomšek, ki se je največ trudil, da je prišla škofijska stolica v Maribor.

Grozen vihar

je divjal pred dnevi na Filipinskih otokih, ki leže v Tihem oceanu. Škodo, ki jo je napravil, cenijo nad deset milijonov dolarjev. Toda hujše so človeške žrtve, ki jih je zahteval: 164 je mrtvih, 210 oseb je pa zginilo.

Koliko prebivalcev ima Beograd?

Dne 15. aprila t. l. je bilo štetje beograjskega prebivalstva. Po uradnih podatkih šteje jugoslovanska prestolnica 226.289 prebivalcev, 212 tisoč je domačinov, ostali so inozemci. Italijanov je bilo naštetih 439.

Državni prispevek**za deželne nagrade pri žitni bitki.**

Država je dala za l. 1929./30. posameznim deželam različne zneske, ki naj se porabijo za razdelitev nagrad pri tekmovanju za največje uspehe pri žitni bitki. Najvišji zneski so nakazani deželam v južnem delu države, deželam v Julijski krajini pa sledeči:

Pulj in Videm po 9.000 lir, Gorica in Trst po 5.000, Reka in Zader pa po 2.000 lir.

Čuden kšeft.

Po deželi okrog se širi nova mreža sleparije. Iz Amsterdama na Holandskem vam pride pismo od nekega Juda, v pismu nekaki papirčki. Ako 4 papirčke prodaste 4 raznim osebam, potem bo vsaka teh oseb zopet dobila iz Amsterdama ravno take papirje, in če bo vsa ta druga pošiljatev tudi razprodana, boste vi dobili veliko denarno nagrado, menda 2000 holandskih goldinarjev, najprej seveda le nekaj »na račun«, glavni del krasne svote »pozneje«. Tvrdba vam pošlje tudi sezname srečnih oseb, ki so že prejele nagrado. — Za dobrega računarja je jasno, da Jud slepari. Morda bo res dal nekaj nagrad, prodal na milijone listkov, spravil sijajen »inkaso«, potem pa izginil. Kje naj bi jemal denar, da ga bo delil lahkovernim ljudem

brez konca naprej? Zato, ljudje, pozor! Ne verujte prehitro! Je že boljša stara loterija, če hočete kaj zastonj dobiti. Najbolje pa je delati in varčevati: nese malo, pa gotovo.

Zadružništvo v Jugoslaviji.

V Jugoslaviji je danes 17 Zadružnih zvez s 4308 zadrugami in 501.855 člani. Najmočnejša je Zadružna zveza v Ljubljani, katere članice imajo 127.000 udov; druga je Savez srpskih zemljoradniških zadruga v Beogradu s 82.922 člani.

Schneider-jeva kupa.

V zadnjem tednu je vladala med športnim svetom velika nervoznost v pričakovanju, kako bodo izpadle tekme za Schneiderjevo kupo. Kaj je Schneiderjeva kupa? L. 1913. je francoski izdelovalec topov Jacques Schneider dal na razpolago francoskemu zrakoplovnemu klubu posebno kupo v vrednosti 25.000 zlatih frankov, katero naj dobi dotična država, ki si tekom petih let trikrat pribori prvo mesto v hitrosti pomorskih letal (hidroplanov). Tekme se lahko udeležijo vse države. Prve tekme za to kupo so se vršile leta 1913. in 1914., potem so bile prekinjene radi svetovne vojne, nakar so se zopet pričele l. 1919. Od predlanskega leta naprej se vrše tekme vsako drugo leto.

Tekme za Schneiderjevo kupo so predvsem zato zanimive, ker se pri njih dosežejo najvišje hitrosti. Kako se je hitrost razvijala, kaže najbolje pregled dosedanjih tekem, iz katerega tudi razvidimo, katere države so bile zmagovite v dosedanjih tekmah:

Leto	zmagovalec	hitrost (km na uro)
1913.	Francija	73
1914.	Anglija	139
1919.	razveljavljena	
1920.	Italija	172
1921.	Italija	179
1922.	Anglija	235
1923.	Amerika	295
1924.	se ni vršila	
1925.	Amerika	377
1926.	Italija	395
1927.	Anglija	453
1928.	se ni vršila	
1929.	Anglija	529

Iz zgornjega pregleda razvidimo, da se je tekom 15 let brzina vodnih letal poosmerila, kar daje tudi jasno sliko o silnem in hitrem razvoju letalne tehnike.

Letos sta tekmovali za Schneiderjevo kupo le dve državi, in sicer Italija in Anglija, Francija in Amerika sta se umaknili pred tekmo. Zmagal je angleški letalec Waghorn, ki je preletel dolžino 350 km v manj kot 40 minutah. Dosegel je torej na uro srednjo brzino od skoraj 529 km. Drugo mesto je bilo priznано Italijanu Dal Molinu, ki je dosegel srednjo brzino 457 km na uro.

Prihodnje tekme se bodo vršile l. 1931., in če pri teh tekmah zopet zmagaja Anglija, ostane kupa končnoveljavno njej. Pri prihodnjih tekmah bo skoraj gotovo dosežena hitrost 600 km na uro, če ne še več.

Kako je s politiko.

Velik uspeh žitne bitke.

V četrtek 5. septembra se je v palači prefektore v Forliju vršila seja stalnega odbora za žito. Seji je predsedoval ministrski predsednik Mussolini. Minister za narodno gospodarstvo Martelli je odboru podal obširno poročilo o letošnji žitni letini v Italiji in o uspehih prizadevanja za povzdigo žitnega pridelka. Poročilo ministra Martellija je zelo obširno. Priobčili bomo važnejše ugotovitve.

Martelli je izjavil, da se letošnji pridelek žita lahko ceni na več kot 70 milijonov, čeprav še niso znani natančni podatki iz vseh pokrajin. Ta številka se je dosegla kljub vremenskim neprilikam v delu severne in srednje Italije. Letos je bilo vreme sploh zelo nasprotno. Huda zima in tej sledeča suša sta povzročili kmetovalcem mnogo skrbi. Samo na pomlad je bilo nekaj dobrodejnega dežja, a še tega je bilo v južni Italiji in Sardiniji malo. Navzlic temu pa se je letos pridelalo toliko žita kot še nikdar prej. Največji pridelek pred vojno je bil l. 1913. in sicer je znašal 58 milijonov stotov. Po vojni pa je bil največji pridelek l. 1925. namreč 65 milijonov stotov. Pomisliti je tudi treba, da je bil prostor, posejan z žitom, nekoliko manjši kot lansko leto. Ta napredek je predvsem povzročilo velikansko zanimanje za pridelovanje žita. Sejejo se sama izbrana semena, povsod se vpeljujejo stroji in rabijo in priporočajo se umetna gnojila. Gre za to, da se pridelek na istem prostoru pomnoži.

Nato je ministrski predsednik Mussolini predložil odboru dnevni red, s katerim se odobrava poročilo ministra Martellija in se provincam, ki so pridelale nad en milijon stotov, izreka zahvala. Največji pridelek izkazuje provinca Foggia v južni Italiji s 3 milijoni stotov. Poleg Foggie je še trideset provinc, ki so pridelale nad en milijon stotov. Končno je odbor sklenil, naj se pridelovanju žita posveča še večja pažnja kot doslej.

Naslednji dan se je vršila druga seja. Tudi tej je predsedoval načelnik vlade Mussolini. To pot so poleg drugih važnih odredb sklenili tudi, da naj se pospešuje živinoreja.

Da se bodo ti uspehi pravilno cenili, priobčujemo razpredelnico pridelka pšenice v zadnjih osmih letih. Pridelek je bil:

leta 1922.	44 mil. stotov,
leta 1923.	62 mil. stotov,
leta 1924.	46 mil. stotov,
leta 1925.	65 mil. stotov,
leta 1926.	60 mil. stotov,
leta 1927.	53 mil. stotov,
leta 1928.	62 mil. stotov,
leta 1929.	70 mil. stotov.

Ugodne posledice.

Radi izredno visokega pridelka žita bo letos treba uvoziti kakih deset milijonov stotov žita manj kot lansko leto. Ako se računa stot žita po 80

lir, tedaj se bo uvoz v Italijo zmanjšal za približno 800 milijonov lir, kar je lepa svotica, ki bo ostala doma, mesto da bi jo plačali inozemstvu. Ta denar se bo lahko uporabil za zboljšanje zemlje in za avig domačega gospodarstva.

Žitna bitka je torej zelo važna za vse gospodarstvo. Zato jo vlada krepko podpira.

Notranji boji v Avstriji.

Ko so se avgusta meseca v St. Lovrencu v Avstriji socialni demokratje spopadli z nacionalističnimi četami domovinske brambe (Heimwehr) in so na bojišču obležali mrtvi in ranjeni, je evropska javnost pozorno obrnila oči na Dunaj. Kaj se godi v Nemški Avstriji? Kako da sta v tej državi dve strankarski armadi: na eni strani republikanska garda (Schutzbund), ki nastopa pod rdečim praporjem, na drugi strani pa domovinska bramba, ki oznanja boj socializmu in se ogreva za »močno roko v državi«. Kam pelje to? Kaj če izbruhne v notrini Avstrije prava meščanska vojna. Kako se bodo pri tem zadržale na Avstrijo meje države? Vsa ta vprašanja vzbujajo opravičeno pozornost sveta. Zato si na kratko oglejmo, kako stoje stvari.

Deset let avstrijske politike.

Če hočemo doumeti sedanji zapleteni položaj, moramo pogledati, kako se je avstrijska politika razvijala v zadnjih desetih letih.

Ko je padla avstrijska monarhija, so združene nemške stranke alpskih dežel razglasile nemško avstrijsko republiko. Pravi stvarniki avstrijske republike so bili socialni demokratje, ki so v takratnem revolucionarnem navalu, ko so zapihali čez ves svet ruski vetrovi, zavladali nad novo državo. Prvi kancelar (ministrski predsednik) avstrijske republike je bil socialni demokrat dr. Renner, ki je tudi podpisal mirovno pogodbo. Stare meščanske stranke so bile potlačene in razpršene; socialni demokratje so imeli lahko delo, ko so meščanskim strankam očitali, da so šuntale na vojno in da so sokrivi vse nesreče, ki je prišla nad Avstrijo. Tudi prej mogočna krščansko socialna stranka je predvsem delavstvo, ki se je v sklenjenih vrstah, deloma tudi prisiljeno, postavilo za socialnimi demokrati; izgubila pa je tudi premoč na Dunaju, v dvamilijonskem mestu, kjer je preje nad 20 let neomejeno vladala. Državno krmilo so držali v rokah socialni demokrati, ki jih je vodil daroviti in daljnovidni mislec Otto Bauer. Ta ugodni položaj so socialni demokratje korenito izrabili, da utrdijo svoje strankarske postojanke. V državno brambo, t. j. v stalno vojsko, ki je Avstriji dovoljena po mirovnih pogodbah, so spravljali svoje pristaše. Dunajske občinske urade so napolnili s svojimi somišlje-

niki. Posebno veliko in učinkovito potezo so napravili, ko so razglasili, da mora med delavci vladati enotna strokovna fronta. To je pomenilo, da je vsak delavec moral biti včlanjen v socialno demokratskem strokovnem združenju, plačevati predpisane prispevke in naročevati predpisane liste. Delavec, ki se ni hotel organizirati v socialno demokratskih strokovnih društvih, je kar zgubil službo in moral na cesto. Socialno demokratski sindikati so z mnogimi podjetniki sklenili pogodbe, v katerih so se podjetniki obvezali, da bodo sprejemali na delo le tiste delavce, ki se izkažejo, da so člani socialno demokratskih organizacij. Socialni demokratje so s silo teptali organizacijsko svobodo vseh tistih delavcev, ki so bili drugega političnega mišljenja.

S to zatiravno politiko so socialni demokratje prve čase dosegali krasne uspehe. Leta 1919. je Glavna strokovna zveza (socialno demokratska) štela 789.000 članov, dve leti pozneje pa je narastla na 1.080.000 članov — medtem, ko je istega leta Zveza krščanskih strokovnih društev štela samo 30.000 članov. Z izvrstno podrobno organizacijo in s stalnim pritiskom na industrijsko delavstvo je socialna demokracija stalno naraščala.

Ta čas pa se je tudi krščansko socialna stranka prebudila, se z vso močjo vrgla na deželo in organizirala vzorne stanovsko politične kmečke zveze. Ko se je l. 1921. pokazalo, da je Avstrija pred gospodarskim položajem, je njen vođa Seipel s krepko roko zgrabil za državno krmilo. Dosegel je zlato posojilo Zveze narodov, utrdil valuto, izčistil upravo in s tem postavil vse narodno gospodarstvo Avstrije na trdno podlago. V tem oziru je Seipel res oče Nemške Avstrije.

Toda pri tem obnovitvenem delu se je Seipel obtežil s čudnimi zavezniškimi. Proti socialni demokraciji, ki je sicer mnogokrat demagoško, a vendarle dosledno zastopala interese revnih ljudi, proletarijata, je krščansko socialna stranka stopala združena z vsemi kapitalističnimi in svobodnomiselnimi silami v državi. Da se vzdrži na vladi, se je moral Seipel vdajati zahtevam svojih zaveznikov, tudi če mu niso bile všeč. Krščansko socialna stranka se je vedno bolj zapletala v mreže bankarskega sveta, dokler niso udarile na dan smrdljive korupcijske atere, ki so stranko spravile ob lep del ugleda. Vedno tesnejša zveza krščanskih socialcev s kapitalističnim meščanstvom je tudi za dolgo odbila velike delavske množice ne samo od stranke — marveč tudi od Cerkve.

Stranke in Cerkve.

Stališče avstrijskih strank do vere in Cerkve je jasno:

Krščansko socialna stranka požarja, da hoče braniti katoliška načela v javnem življenju. Posebej brani nerazdružnost zakona, verouk v šoli, svobodo Cerkve kot javnopravnega bitja itd.

Socialno demokrat. stranka označnja, da je vera zasebna zadeva, stvar vesti. Toda obenem se je odločno poganjala za uvedbo razporoke, za razrušitev krščanske družine, za pravico mater, da zatrejo plod, za brezversko šolo. Obenem je socialno demokratsko časopisje z neznansko strupenostjo napadalo škofo in duhovne ter sramotilo cerkev. Socialni demokratje so stalno naprtovali katoliški Cerkvi vse politične pogoške, ki so jih napravljali posamezni kršč. socialni politiki ali pa stranka. Vsa smer socialne demokracije je odločno protiverska.

Velikonemška stranka, ki živi že leta v zavezništvu s krščanskimi socialci, je zastopnica bogatega meščanstva in ima brezverski program. Toda radi dobičkanosnega zavezništva ne nastopa bojno proti veri, četudi vedno poda socialnim demokratom roko, če gre za to, da se prepreči uvedba verske šole.

Ker so v hudih političnih bojih mnogi cerkveni predstavniki odkrito nastopali za krščansko socialno stranko in njih kapitalistične zaveznike, so socialni demokratje započeli proti katoliški cerkvi oster boj. »Zveza proletarskih svobodnomislecev« je organizirala množinske izstope iz Cerkve. Številke govore resnico, ki je za Cerkev strašna: v letih 1919.—1927. je samo na Dunaju izstopilo iz katoliške Cerkve 113.906 ljudi. To da misliti!

Ko so v junijskih nemirih 1927. na Dunaju počili streli in je vrsta delavcev obležala mrtva na cesti, se je jeza socialističnih množic zagnala proti katoliški cerkvi. Tisto leto je izstopilo 28.836 avstrijskih katoličanov iz Cerkve! Nič ni zaleglo dokazovati, da je bila na vladi kršč. socialna stranka, ne pa Cerkev: v duši delavskih množic sta se stranka in Cerkev zlili v eno podobo.

Zato ni čuda, če mladi katoliški rod v Avstriji zahteva, naj se dušno pastirstvo loči od politike, naj duhovniki postanejo pastirji vseh, tudi komunistov in socialistov, in teh še posebej. Obenem pa zahtevajo, naj kršč. socialna stranka krene na načelna pota in naj se spet zavzame za koristi revnih stanov ter za bistvena katoliška vprašanja, posebno za versko šolo. Središče teh stremljenj je mladinsko gibanje »Neuland«, ki ima med mlado duhovščino obilo pristaveš.

Pa tudi med socialnimi demokrati so nastopile skupine ljudi, ki jim divji protiverski boj socialne demokracije ni všeč, ker smatrajo, da je zmoten in škodljiv. Te še maloštevilne, a po veljavi svojih članov pomembne skupine so se združile v »Zvezo verskih socialistov«. Seveda je v njih nazorih dokaj zmede in nejasnosti; toda že samo to, da verski socialisti nastopajo v socialnodemokratski stranki proti materijalizmu in za spoštovanje verskih dobrin, kaže, da so važen in koristen činitelj.

Tako se duhovna vsebina obeh avstrijskih strank polagoma presnavlja. Razvoj je šele v prvih početkih, a je

značilen za politično presnavljanje v mnogih evropskih deželah.

Domovinska bramba.

Ko se je ob junijskih nemirih leta 1927. pokazalo, da radikalne socialistične skupine, ki so oborožene in na žrtve pripravljene, zamorejo resno ogražati javni red v državi, so se po deželi začela krepiti udruženja »domovinska bramba« (Heimwehr). Vanja so stopili bivši vojaki in mlajši moške vseh protisocialističnih strank. Za te brambovce se zelo zanimajo veliki industrijalci. In voditelj brambovcev dr. Steidle je na javnem shodu priznal, da je prejel od industrijalnih družb velike podpore za brambovsko gibanje; pristavil pa je, da je pač bolje prejemati denar od bogatašev kot od revnih delavcev. Toda naravno je, da je brambovska organizacija s tem nekako obvezana braniti koristi industrije.

Domovinska bramba prireja že čez leto dni velike shode po vsej Avstriji. Njeni pristaši nastopajo v vojaškem redu in deloma oboroženi. Posrečilo se jim je zlomiti socialno-demokratski teror nad delavci v tvornicah. Število delavcev, ki so organizirani v socialno-demokratskih strokovnih zvezah, je padlo l. 1928. na 766.168! Široki deli delavstva so se odkrhnil in vstopili v domovinsko brambo, katere moč je vprav zadnji teden silno narastla, ko je k njej pristopila še Kmečka zveza za nižje avstrijsko deželo, ki šteje nad 100.000 članov. S to potezo so si krščanski

socialci hoteli zagotoviti premoč v tej bojni organizaciji. Kaj hoče domovinska bramba? Zlomiti moč socializma, okrepiti državo, očistiti upravo, postaviti močno vlado. V ta namen zahteva, naj se državna ustava avstrijske republike spremeni.

Za spremembo ustave.

Pretekli teden je avstrijska agrarna stranka, ki ima v zbornici 12 poslancev, sklenila, da zahteva od vlade, naj izdela zakon o spremembi ustave. Vlada naj ta zakon da ljudstvu na glasovanje. Predsednik republike naj zadobi večjo oblast, ustanovita naj se gospodarska in politična zbornica. Tudi krščansko socialna stranka in velenemška stranka zahtevata spremembo ustave po ljudskem glasovanju.

Tistemu delu domovinske brambe, ki kopni po nasilnem državnem udaru in govori o pohodu na Dunaj, to ni posebno po godu. Zakaj zadnja dva tedna sta pokazala, da velikanska večina prebivalstva ne želi prevrata in diktature, ampak hoče živeti v urejeni svobodi in demokraciji. Tudi med socialno demokratično stranko so začeli prevladovati zmernejši moške. Kakor kaže, se bo sedanja državna kriza rešila v doglednem času s tem, da bo ljudstvo odglasovalo novo ustavo, ki bo okrepila državo in dala državnim oblastem moč, da spravijo delovanje socialističnih republikanskih gard in pa domovinskih brambov v prave meje mirnega sožitja.

Književni pomenki.

France Bevk: Krivda.

Povest. Trst, 1929. Književna družina »Luč«. Tiskala, izdala in založila tiskarna »Edinost«. Str. 135.

Dejanje pričujoče povesti se takole vrši: Streharjev Florijan, močan in čvrst fant, se poroči z Ano iz sosedne vasi. Zakon je na splošno srečen, dokler se Florijan ne pobije in tako pokvari, da ne more hoditi, temveč mora ležati v postelji. K Streharju pride za hlapca Ivan, s katerim je bila Florijanova žena, kakor se zdi, pred poroko dobro znana. Ivan zagospodari v hiši, povzroči posredno, da Florijan umre, pretepa domače otroke ter se hoče poročiti z gospodinjo Ano. Domači sin Jože, ki je medtem že dorasel, ga nekega večera v razburjenju ubije.

Bevk te knjige ni napisal radi dejanja samega, temveč ker ga je zanimal problem krivde. Kdo je pravi krivec, kdo je tisti, ki je žaloigro povzročil? To vprašanje se pri Bevku večkrat povrača. V tej povesti ni odgovoril nanj, samo sluttiti nam je dal, da niso krive osebe, ki v povesti živijo, ljubijo, se sovražijo in ubijajo, da so te osebe marveč le orodje v rokah usode, ki določuje tajne, neznane in neumljive zakon življenja. Bevk je fatalist. Ta njegov nazor se odraža tudi v njegovi pripovedni tehniki. Bevk iztrže iz tistega brezkončnega toka, ki ga imenujemo življenje človeške družbe, časovno in krajevno omejen enoten kos. Nazaj ne sega, čeprav včasih bolj zadaj ležijo mogočni ali pa celo glavni vzroki dejanja, ki ga opisuje. Zato je samo namignil na razmerje med poznejšim hlapcem Ivanom in Ano, predno se je Ana po-

ročila s Florijanom. Odtod tudi Florijanov padec s strehe, ki je stvarni in neposredni začetek žaloigre, a je v dejanje privlečen za lase kot Deus ex machina. Ali je to pravilno, je seveda drugo vprašanje. — Dejanje povesti je razdeljeno na dva rodova, kar gotovo ni prednost. Vpliv Dostojevskega, se mi zdi, se še pozna. Prizor v sodni dvorani človeku nehoti pokliče v spomin podoben prizor v »Bratih Karamazovih«.

Eno dobro stran pa ima Bevk vedno, namreč, da nikdar ne ustvari nobene osebe, ki bi ne bila resnična, iz katere bi ne odsevalo življenje. Umetnih ljudi ne pozna. Zato se njegove knjige kljub tehničnim pomanjkljivostim lahko berejo. Tisto pa je, da še ni napisal nobene knjige, ki bi v človeku vzbudila vtis, da je življenje lepo. Bevk vesolja ne pozna, iz vsake strani zija v človeka temen, brezkončen prepad strasti, grdobi, negotovosti. To pa sčasoma utruja.

a. k.

Ivan Cankar: Il re di Betainova.

Dramma in tre atti. Traduzione integrale dallo sloveno e studio critico di Bartolomeo Calvi. Torino, 1929. Società editrice internazionale. Str. 119.

Calvi je prevedel Italijanom Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi«. Napisal je tudi 47 strani dolg uvod. Naslanja se v glavnem na izdajo Cankarjevih zbranih spisov. Pri podrobnih in nekam razblinjanih analizah navaja štiri vire, iz katerih je po njegovem mnenju Cankar črpal, ko je snoval svojo dramo. Ti viri so: Shakespearsjev Hamlet, M. Gorkega Potepuhi, Nietzschejeva dela in Ibsenovi Strahovi. Ven-

dar pa na koncu čisto pravilno ugotavlja, da je Cankar kljub vsemu popolnoma izviren umetnik. O nekaterih stvareh ima Calvi svoje mnenje. O Kantorju pravi dobro, da ni nietzschejansko enotna osebnost (str. 46); estetično najbolj posrečen se mu zdi župnik (str. 32), kateremu pa radi nepoznanja slovenske socialne in politične zgodovine prisoja preveč resničnosti. Ugotoviti je treba, da Cankarjev župnik v »Kralju na Betajnovi« ni tipičen primer slovenskega duhovnika v nobeni dobi, da je marveč karikatura. Rekel bi, da bo nasproti nekaterim Calvijevim trditvam ostala v veljavi sodba Izidorja Cankarja, namreč, da »Kralj na Betajnovi« ni »poveljevanje nietzschejanskega nadčloveka, marveč pesnikova odpoved temu nekdanjemu idealu«. (Zbrani spisi, V. str. XII).

Prevod je vobče dober. V uvodu se vidi, da prevoditelj ni doma v slovenski politični zgodovini. Kratico SN (gl. Zbrani spisi, V. 301), ki vedno pomeni »Slovenski narod«, tolmači kot »Slovenec« (str. 6). Radi tega je po njegovem Franc Govekar pisal v »Slovincu«, čeprav je bil urednik »Slovenskega naroda«. Cankarjevo Hano je spremenil v Anno, Krneca in Lužarico je prilagodil italijanskemu glasoslovju (Chernez, Lusciarizza), iz adjunkta je naredil pisarja (cancelliere). Tu in tam ni dobro razumel in podal slovenskih jezikovnih potankosti.

Calvi obljublja, da bo v kratkem prevedel še »Moje življenje« in »Podobe iz sanj«. Njegovo delo za spoznavanje slovenske kulture med Italijani je zelo hvalevredno in ga je treba le pozdraviti.

Slepa domišljija.

Čudno in žalostno, a vendar resnično dejstvo je, da se je med naše ljudstvo tako trdno vcepila navada zapustiti rodni kraj in oditi v daljne kraje. Nastane vprašanje: zakaj se pa vendar naši ljudje tako radi izseljujejo? Glavni vzrok vsega izseljevanja so slabe letine, ki so morale naše ljudstvo in je silile, da zapusti rodno hišo. Vsakokrat pa tudi ni le to vzrok. Poznal sem fanta, ki ni čisto nič mislil na izselitev in je imel pri nekem podjetniku boljšo službo. Ko je pa zvedel, da se je odpravilo par drugih fantov v Ameriko, ni nič odlašal in v enem letu se je preselil čez lužo tudi on. Bila ni nikaka potreba, da se izseli, marveč ga je vodila samo slepa domišljija, češ, ako se drugim splača iti v tujino, se mora tudi meni. In ta nevarna bolezen se je tako strahovito oprijela našega ljudstva, da kar v procesijah odhaja iz domovine. Ali se res ne more živeti v naši deželi? Ali se res morajo vsi revni izseliti? Zakaj se pa naši predniki niso izseljevali, oni vendar niso poznali drugih zemlja razen onih malih zemljišč, s krvavimi žulji obdelanih, v katere so zakopali vso svojo žilavost, vse svoje trude ter vso svojo ljubezen? Pojdite po Krasu in opazili boste cele gore kamenja v kupe spravljenega, sami nepozabni spomeniki našega kmeta iz onih časov, ko ni bilo na Krasu drugega ko gozd in kamen. In vendar se ljudstvo takrat ni izseljevalo! S potom in krvavimi sragami je pripravljalo boljšo zemljo svojim vnukom. In mi smo to zemljo zanemarili in jo hočemo celo zapustiti? Nikar dragi fantje, krepki možje! Če nas je redila do sedaj, nas bo še vnaprej in to hočemo na vsak način. Tiste lirce pa, ki jih poleti zapravimo po zakajenih gostilnah in po brjarjih, bomo spravili in lepo shranili, da bomo mogli živeti tudi po zimi. Naše ljube zemlje pa, ki so jo naši pradedeje s toliko ljubeznijo obdelovali, ne bomo zapustili, marveč jo okopavali z žilavimi rokami in ona nam bo sto tero povrnila!

Okno v svet.

O zborovanju Zveze narodov.

V ponedeljek 1. septembra se je v Ženevi začelo običajno vsakoletno zborovanje Zveze narodov. Na zborovanje je prišlo izredno veliko število zastopnikov raznih držav. Navzoči so skoro vsi važnejši evropski državniki, ki so tudi govorili. Posebno zanimiv je bil Briandov govor o evropskih združenih državah. O tej Briandovi misli smo že pisali. Sedaj je pa predložil načrt, ki ga je razposlal tudi posameznim vladam v proučevanje. Briand ima mnogo upanja, da bo njegov načrt, čigar podrobnosti niso še znane, sprejet. V Ženevi so tudi mnogo govorili o razoroževanju. Tu pa je imel važno besedo načelnik angleške vlade Macdonald. Danski ministriški predsednik Stauning pa je izjavil, da namerava njegova vlada na Danskem izpeljati skoraj popolno razorožitev. Danska armada in brodogovje bosta skržena na najmanjše število, ki bo varovalo meje in danska morja. Zborovanje Zveze narodov se še nadaljuje.

Poljski, Romuniji in republiki Čile je poteklo triletno odborniško mesto v svetu Društva narodov. Na njih mesto so bile izvoljene za triletno dobo Poljska ponovno, Jugoslavija in Peru pa na novo.

Bombni atentat v Nemčiji.

Pretekli petek se je pred vladno palačo v Lüneburgu v Nemčiji razpočila bomba, ki je povzročila veliko škodo. Zločincev niso še dobili. Ker so ti atentati naperjeni samo proti vladnim poslopijem (malo prej so hoteli pognati v zrak poslopje državne zbornice v Berlinu), sodijo, da gre za politične zločine. Nemški nacionalci, to je skrajna desničarska stranka, ki so se v svoje politične namene večkrat posluževali tudi atentatov, ostro obsojajo sedanje napade in zahtevajo najstrožjo kazen za krivce.

Bombe na Poljskem.

Tudi na Poljskem dokazujejo nekateri svojo pravico z bombami. V Lvovu so oni dan otvorili vzorčni velesej. Neki ukrajinski dijak je vrgel na navzočega trgovskega ministra bombo. Minister je ostal nepoškodovan. Druga bomba se je razpočila v uradih velesejma ter ranila dva navzoča uradnika. Istega dne je na glavnem lvovskem kolodvoru izbruhnil požar, ki ga tudi pripisujejo razpoku gorilne bombe. Oblasti so mnenja, da vse te izgrede povzročata kaka tajna ukrajinska organizacija.

Fr. Heller:

ODISEJ SE VRAČA.

»Naravno. Ali poznate tudi posestnika Aspebrinka z Brinkestada?«

Vrtarjevo smehljanje se je za spoznanje poglobilo.

»Da, malo,« je rekel z nepomenljivim padcem glasu.

»Rad prireja večje veselice?«

»Čisto lepe. Danes zvečer je zopet njegova prireditve.«

Filip je malce znižal glas in trepalnice.

»In njegov gospodarski položaj? Razumete, ... čisto med nama ...?«

Vrtar je strmel v desetak, ki se je nekoliko počasneje vrtel v Filipovih rokah, kot da jih hoče zapustiti. Pogledal je hlastno proti vratom.

»Toliko govorijo,« je mrmral.

»Da, gotovo. In kaj pravijo? Samo opravljanje, to vemo že v naprej.«

»Pravijo, da stoji menda tako, tako ... toda saj vemo, kaj ljudje ...«

»Gotovo. Hvala. Izvolite sprejeti to majhno darilce. In ali hočete poskrbeti, da bova moj prijatelj in jaz takoj dobila večerjo.«

»Hvala, gospod profesor. Takoj bom poskrbel, gospod profesor.«

Vrtar je med pokloni šel ven in Lavertisse je skočil iz svojega naslonjača.

»Kaj je, profesor? O čem ste tega potepuha zasliševali?«

»Zasliševal sem ga o nečem, kar me trenutno v največji meri zanima. Ali vas smem nekaj vprašati, Lavertisse? Ali obsega vaše pestro in obširno znanje tudi kaj rudarstva?«

»Rudarstva? Niti najmanj!«

»Hm. Škoda. Toda saj pojde tudi tako. V Londonu se za denar vse dobi. In tam morate vse potrebno preskrbeti.«

»Kaj pojde tudi tako?«

Filip je Lavertisse-a eno minuto gledal, predno je odgovoril:

»Maščevanje zanj — za Penelopo.«

Lavertisse je zijal vanj in ni mogel izreči, kar so njegove oči govorile: Ali se vam meša, profesor?

»Čujte, ljubi prijatelj, povedati vam hočem majhno zgodbo, da boste bolj mislili o meni. Bila je nekdanj v nekem majhnem mestu v neki mrzli temni deželi mlada ženska in bila je lepa ter je imela mnogo snubcev. Radi pomanjkanja presojevalne zmožnosti, kar je pri ženskah zelo pogosto, si je izbrala najslabšega. Da, bila je lepa. Njen obraz je bil resen, toda kadar se je smehljala — tako se ni smehljala nobena druga — je bilo, kot da je solnčni sij prodril oblake na kak meglen pomladni dan. Vse njeno bitje je bilo kot pomladni dan, ki koleba med solncem in senco. Kadar je postala nežna ali navdušena, je njena punčica

Vera in življenje.

Skrivnostna celica človeštva.

(— r. b. —)

Nemara še ni bilo v povestnici človeškega rodu časa, ki bi tako glodal na temeljih človeštva kot današnji. Na nas ne vplivajo toliko zunanji vzroki, marveč bolj duševne struje, ki zastrupljajo krščansko pojmovanje človekovega poslanstva.

V ropotanju strojev, sredi kričeče reklame, v dobi prvenstev, v tiraniji denarja in telesnih počutkov kaj radi zabimo, da smo pol telesa in pol duše (nova teologija zove »duho-telo«). Zato se tudi ne zmenimo za strup, ki se širi po žilah dovodnicah krščanskega občestva in ki truje najhuje na osrednji celici človeštva, na družini.

Zadnje dneve v avgustu so se nemški katoličani, med njimi krasno številno vodilnih mož sedanje Nemčije, zbrali na svoje 68. zborovanje v Freiburgu. Osrednja misel razgovorov je bila, kako obnoviti zdrave temelje krščanske družine in po njej osvežiti občestvo naroda in države.

Povzemimo vodilne misli ter jih povejmo našemu krščanskemu ljudstvu v premislek in ravnanje!

Svetost zakona.

Razgrni liste! Na kaj naletiš dan za dnem? Ni dneva brez tiskanih zgodb o zakonolomstvu, zakonski nezvestobi, o zatiranju kličočega življenja v materinem telesu, o spolnih zločinih, o vsem, kar razkrajja svetost občestva med možem in ženo.

Kako to, da se je pojmovanje o zakonu tudi med našimi kmečkimi ljudmi, v jedru naroda, sprevrglo? Pojdi po deželi in z grozo opaziš, da je zakon marsikdaj le nekakšna gospodarska pogodba med dvema človekoma, ki to pogodbo poljubno razdirata.

Vse to za to, ker se je pojmovanje o svetosti zakona razblinilo; ker je materialistično naziranje ubilo pri

fantu in dekletu, med možem in ženo krščanskega duha.

Ni jim več mari, da je krščanska družina skrivnostna nadnaravna celica. Zakon je zakrament. Kot vse nadnaravno ima ta zakramentalnost stik z zakonom že v naravi. To se najbolj vzvišeno vidi pri otrokovem spočetju. Gospodar Bog dopolni spočetje, ker da otroku dušo. V tem se skriva tajnost zakonske zveze, ki svojo telesno = počutno stran dopolni z npravno = duhovno. Prvi starši so nadnaravni pečat zakona zapravili. Odršenik je pa zopet vzpostavil prvotno lepoto in čast zakona, ki je podlaga družini, narodu, državi in kulturi. Naj se človeške postave in pojmi o npravnosti še tako spreminjajo, temelji krščanskega zakona se ne dajo drugače vzdati.

Kristus ni zakonu vrnil le njegove prvotne enotnosti in nerazrušljivosti, marveč ga je postavil v sredino živega toka krščanstva. Kako se to lepo pokaže pri spočetju otroka, kar je glavni namen zakona. Nista le mož in žena, ki rodita telo bodočega uda mističnega telesa Kristusovega; sam Kristus pomaga ustvarjati za se »nedolžno hostijo«, »hostia immaculata«. Zakon je edini zakrament, kjer duhovnik aktivno ne sodeluje. Zakrament zakona se dopolnjuje z zakramentom duhovništva tako, da to slednje pripravlja in hrani razvijajoče se bitje, del mističnega telesa Kristusovega, v njegovi nadnaravno = duhovni polovici, starši pa po njegovi naravno = telesni plati.

Ni odvisno toliko od Cerkve in duhovnikov, kakor od dediščine staršev, od njih pouka in vzgoje; ali bo milost božja razsvetljevala otrokovo dušo, ki je po naravi na slabšo stran nagnjena, sama vase zaprta.

In prav tukaj leži težka odgovor-

nost krščanskih staršev. Noben duhovnik ne bo našel onih tisočev potov, ki vodijo do otrokove duše, le mati in oče jih najdeta. Tako ogromna je milost zakonske svetosti, da so starši tisti, ki ustvarjajo polnost krščanskega življenja, ki daje moč Cerkvi v njenem vidnem bistvu in ki ustvarja krščansko kulturo. Kakršen je rod, ki prihaja, takšno bo kulturno lice poznejših vekov. Rod, ki prihaja, pa ustvarjajo starši, ki pojmujejo ali pa so slepi za svetost in nedotakljivost velikega misterija, krščanskega zakona.

Nevarni strupi.

Razdiravci krščanske družbe so že od nekdanj vedeli, da je treba onesnažiti ideal krščanske družine. Le pota se morda menjajo.

Najbolj razkrajajo svetost zakona v zadnjem letu načela, ki so prišla iz Amerike pod imenom »tovariški zakon« (Kameradschaftsehe). Fant in dekle živita skupaj na »poskušnjo«. Obnašata se kot mož in žena; se pogodita, da se iz njune zveze ne smejo roditi otroci in da če se ne bosta razumela, se razideta, ko da se nista nikdar poznala. On si izbere drugo, ona vzame drugega in dejanje se razvija dalje, dokler ne konča zopet z ločitvijo »radi neskladnosti značajev« kot se običajno bere v sodnih zapisnikih.

Ti »tovariški zakonik«, ki so že zastrupili ameriško mladež in odprli na stečaj vrata spolni razbrzdanosti, imajo pristašev tudi drugod. Ameriški mladinski sodnik Lindsey je prvi prišel na to misel hoteč odpomoči spolni težnji moderne mladine. S tem hoče uzakoniti na bolj mil način neke vrste »proste ljubezni«, ki je že tolikrat ponižala človeštvo na stopnjo živali. Namesto odpomoči spolni sli, je pa Lindsey dosegel obratno, družinske zveze je razdril, rojstva je omejil, odporno silo ameriške mladi-

postala modrosvetla kot lesketajoče se jeklo. In ako je potem koga pogledala, je tisti mislil, da je vse, kar ni bil. Njen najljubši snubec se je včasih presenetil pri sanjarenju, da je pošten človek ali da vsaj lahko zopet postane. Bile so kratke, neplodne sanje in moral jih je pustiti ter iti za bolj praktičnimi stremljenji v inozemstvo. Ali veste, da ljudi nič bolj ne razburja, kot če nimajo nobenega vidnega daritvenega kozla pri roki? Ljudje v mestu, kjer je stanovala, so nazložili pokoro njej za tisto, kar je on zakrivil. Mogoče so to naredili koreniteje, kot bi bili naredili drugi, pač zato, ker so stanovali v tako majhnem mestu. Da bi dobila varstva, se je poročila z nekim možem in ta jo je za njeno neumno prijaznost nasproti nevrednemu težje kaznoval kot vsi drugi.

Lansko leto se ji je posrečilo doseči ločitev od njega po štiriletnem zakonskem peklu. In letos, kakor sem tukaj,

bo uničen. Kje je ona, ne ve nihče. Izginila je v inozemstvo.«

Lavertisse je trenutek molčal.

»Dobri Bog, profesor,« je rekel pol obotavljaje se, »ali hočete igrati grofa Monte Christo? Ali ste me radi tega vprašali po mojem rudarskem znanju?«

»Tako je. Jutri se igra začne. Preložili jo bomo na posestvo Brinkestad tik pred tem mestom. Najkasneje v dveh dneh boste prejeli brzojavko, ki nas bo prisilila takoj odpotovati. Ako do takrat še ne bom kupil Brinkestada, ga bom kupil v enem tednu. Cena je postranska stvar, saj je ne bom plačal jaz... toda sedaj nama nesejo večerjo. Potem bova pa naprej govorila.

3.

Filip je lahko pregledal še drugo poglavje svojih mladostnih spominov, ko je drugi dan obiskal Brinkestad, star švedski gospodarski dvorec, ki je

videl boljše čase. Belo poslopje z velikimi stopnicami in velikimi starinskimi trebušnatimi okni, veliki, rdečeobarvani hlevi in skednji in pred vsem park, stari zanemarjeni park s svojimi lipami, svojim sadovnjakom, svojimi gredami za jagode, in robidovjem in ribezom, ki je radi zanemarjanja postalo preobjestno... in povrh še posestnik gospod Aspebrink.

Filip se je že ob prihodu v domovino kolikor je mogel in znal, držal po angleško, za obisk pri posestniku Aspebrinku je pa to držanje iz nekih določenih vzrokov še ostreje poudaril. Lavertisse ga je šele naslednjo noč zopet videl. Dobri Lavertisse je že začel postajati nemiren. Profesor je mogoče vendar le preveč tvegall! Končno je ob pol eni po polnoči prišel Filip z obrazom, ki je bil še bolj angleški in še polnejši energije kot kdaj prej.

(Dalje.)

ne je zmanjšal in naredil za sužnje mesa mlade ljudi, ki bi sicer ustanovili zdrave družine. Krščanski nauk uči, da je glavni namen združitve med možem in ženo spočetje otrok, novih udov mističnega telesa Kristusovega; zato leži na starših teže polna odgovornost. Po opisanih novih pojmih pa vlada v odnosu obeh spolov le spolna izraba človeka po človeku, ki noče prevzeti posledic. In to pomeni pogin družin in naroda!

Podoben strup prihaja od ruskih brezbožnikov. Država je razbila družino, ker je otroka podržavila, ga vzela družini in ga vzgojila v slugo strankarske ideje. »Družine ni več treba,« uče brezbožniki. »Otroci se lahko rode brez nje.« Odtod pa tudi popolna duševna otopelost ruske dece, »ptičkov brez gnezda«, ki so vzrastli brez vzgoje, brez ljubeče materine roke, le v slepi strasti za umetno vcepljene ideje. Na zborovanju komunističnih žen 16. novembra leta 1924. v Parizu je bil sprejet sledeči sklep: »Če hočemo ženo osvoboditi, jo moramo potegniti od domačega ognjišča proč. V njej moramo zadušiti čut tako zvane materinske ljubezni. Če žena ljubi svoje otroke, ni drugega kot psica, žival.« Ti stavki ne potrebujejo razlage. Dobro, da se rusko ljudstvo ne drži teh naukov, ki bi verni in za bodočnost odločeni ruski narod strli.

Huda nevarnost, morda še hujša, ker jo razmere povsod ustvarjajo, so pa socialni in gospodarski vzroki. Tu bi trebalo zopet daljšega razmotrivanja, ki bi pokazalo, kako nizke plače, slaba stanovanja, brezposelnost, negotovost v službi vplivajo na družinsko življenje. Otroci v takih razmerah niso več »blagoslov božji«, marveč breme, ki dosti stane. Mlad človek se danes boji stopiti v zakon, ker se boji ali bo mogel družino vzdrževati. Poišče si izven zakona tešila v zlo sebi in bližnjemu. Ali ni odpomoči? Jel! A zopet pridemo v sklenjeni krog: družine morajo dati zdrav, krščanskega duha prežet rod, ki bo socialne razmere tako uravnal, da bo zakonska zveza dozorelemu mlademu človeku omogočena. Drugič: treba je oči mladega človeka vpreti tudi v duhovne vrednote, ne ga pa navajati, da zahteva od življenja le udobja, žrtev pa ne.

Javno mnenje se danes roga dekletu, ki sanja o tihi družinski sreči, danes, ko izbiramo le kraljice lepote, ko slavimo le sportne zmožnosti ženske, ko stopa žena zgolj v javnost in pozablja na ženskost.

Treba je zopet vere, ki preraja življenje v krščanskih družinah, da tako zastrupljajoče javno mnenje ne otruje temeljev naših družin.

Visoko poslanstvo.

Najvišja milost, zadnja poteza na božjem stvarstvu so besede: »Ni do bro človeku samemu biti.« Tedaj je Bog ustvaril prvo človeško zajednico: dva človeka, različna po naravi, ustvarjena vsak za svoje poslanstvo,

a enaka v enem, v močni ljubezni. Tako ju je Bog oborožil za trdo življenjsko borbo. Da, za borbo, ker človek se rodi za večno srečo, ki je pa ne doseže razen v očiščujočem boju življenja.

V prepolni svoji dobrosti pa je Stvarnik tudi ta kratki čas očiščevanja olajšal. Človeški par ima različni naravi, da zadosti naravnim zahtevam. Neenakosti različnih narav se pa premoste z božjim darilom medsebojne ljubezni. Ta tudi izpopolnjuje duševne podvige obeh združenih v svetosti zakona. Kjer sta srca združeni, se tudi razum vjema.

Življenjsko skupnost zakoncev je Stvarnik kronal s tem, da jim je dovolil soudeležbo pri ustvarjanju otroka. Kako globok pomen ima življenje, če pomislimo, da ves naš trud ne meri le v našo popolnost, marveč, da je delo za bogato dediščino otrokom.

Visoko poslanstvo krščanskega zakona je v spočetju in vzgoji zdravega in vernegega rodu.

Res, da je to težek zahtev, a nikdar niso otroci le v zabavo staršem, kot menijo oni, ki se odločujejo za število otrok. Oče in mati, ki z vso požrtvovalnostjo izklešeta iz svojih otrok može in žene trdnih značajev, mirno zatisneta oči; izpolnila sta svoje božje poslanstvo; dobro sta pojmovala svetost zakonske zveze, skrivnostne praelice človeštva.

Takih očetov in mater, takih krščanskih družin, ki dajo narodu može »ko v gori hrast«, žene »da tri hišne ogle podpirajo«, naj da Bog našemu ljudstvu, to bodi srčna želja in stremljenje nas vseh!

Književnost o zedinjenju.

Pred vsemi pač moramo omeniti izvrstni slovenski mesečnik »Kraljestvo božje«, ki izhaja že delj časa kot glasilo Apostolstva sv. Cirila in Metoda. »Kraljestvo božje« prinaša res jedrne poučne članke o Vzhodu, seznanja z verskim življenjem pravoslavnih Slovanov. List prinaša odlomke iz liturgičnih molitev katoliške vzhodne Cerkve ter iz vzhodnih cerkvenih očetov. Kako topel in domač. našemu srcu blizu je ta slovenski slog katoliške vere! »Kraljestvo božje« nam ljubeznivo približuje vzhodni svet, da ga vzljubimo in razumemo; obenem pa kaže ob roki katoliške cerkve pot za zedinjenje. Posebno zanimiva so točna poročila o verskem in socialnem življenju v boljševiski Rusiji. »Kraljestvo božje« prav pristrčno prinaša poročam. (Mesečnik, letno 7 lir). — Razumništvu bo odprla globlje poglede v ta vprašanja revija »Westöstlicher Weg«, ki jo izdaja B. Schmitt. Mesečnik, letno 25 lir. — Knjiga »Sv. Ciril in Metod«, ki jo je slovenski spisal prelat Grivec, je izšla v nemškem prevodu v založbi Mathias Grünwald. Slovenski izvod stane 10 lir. — V isti založbi je letos izšla Vladimirja Solovjeva »Monarchia S. Petri«, zbirka iz glavnih del velikega ruskega misleca. Zbirko je prevedel in uredil L. Kobilinski Ellis,

uvod ji je napisal prof. Grivec. (Str. XXXII + 632). — Navedene revije in knjige lahko naročite pri Katoliški knjigarni v Gorici. — j. k. —

Šole.

I. Sprejemni in ponavljalni izpiti za I. razred goriških srednjih šol se bodo vršili v sledečem redu:

a) na pripravljalni šoli za praktične poklice: 18. septembra: diktat in prosta naloga; 19. septembra: ustni izpiti iz italijanščine, zgodovine in zemljepisa ter računstva;

b) na gimnaziji: 16. septembra: računska naloga; 17. septembra: diktat in risanje; 18. in 19. septembra: ustni izpiti; 21. septembra: prosta naloga.

c) na učiteljski šoli: 16. septembra začetek izpitov.

d) na trgovski šoli: 22. septembra začetek jesenskih izpitov.

II. Rok za vpisovanje na posameznih srednjih šolah: a) na pripravljalni šoli za praktične poklice (Scuola di avviamento al lavoro, prej komplementarna šola): do 25. septembra; b) na gimnaziji: do 28. septembra; c) na učiteljski šoli: do 30. septembra; d) na trgovski šoli: do 5. oktobra.

Dijaki, ki vstopijo v I. razred imenovanih šol, morajo vložiti prošnjo na kolkovanem papirju za 2 L; prošnja mora sopedpisati oče oz. njegov postavni namestnik. Dijaki pa, ki so že obiskovali kak razred omenjenih šol, naj predložijo prošnjo na nekolkovanem papirju.

Ljudske šole v Trstu.

Tržaški občinski otroški vrtci se odprejo v ponedeljek 16. sept. Vpisovanje v prvi razred občinskih ljudskih šol se bo vršilo od 16. do 21. septembra. Tisti, ki so že lani obiskovali občinske ljudske šole, se bodo vpisali uradno. To velja tudi za repetente prvega razreda. Šolska obveznost velja od 6. do 14. leta. Ako se kak otrok radi preselitve staršev vpiše na kako drugo mestno šolo, si mora od vodstva prejšnje šole preskrbeti odpustnico. — S tem šolskim letom bo tržaška občina otvorila prvi razred pripravljalne šole za praktične poklice (scuola di avviamento al lavoro). V to šolo lahko vstopijo vsi tisti, ki so do vršili deseto leto in peti razred ljudske šole ter bodo v dnevih od 23. do 26. septembra naredili sprejemni izpit. Redni pouk na tej šoli se bo začel 1. oktobra.

Pričetek ljudskih šol

v območju goriškega županstva je določen na dan 16. septembra ob osmih zjutraj. Kdor hoče poučevati otroke doma (scuola paterna), mora to javiti do 21. t. m. pristojnemu didaktičnemu ravnateljstvu.

Bodi Janez ali Tone,
vsak prav rad je makarone.
To sevé le »PEKATETE«,
ki zavite so v pakete.

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz Reške doline.

Il. Bistrica. — (Za olepšanje trga.) — Letina nam mnogo obeta. Sadno drevje se kar klanja, tako je preobloženo. Posebno češplje dajejo obilo upa kmetom; če ne že za »kuhanje« pa za prodaj. Polja so tudi vsa polna lepih upov. Krompir je prav lep in debel. Pa tudi v ostalem se nimamo kaj pritoževati v naši dolinici. Veliko se zida letos pri nas, kot še nobeno leto prej. Prav lepo delo bo veliko poslopje, ki ga je dala zidati država za vse urade, ki so sedaj sem ter tja razmetani. Tudi drugi, domačini tekmujejo, kdo se bo lepše izkazal s svojo stavbo. Mnogi so »vzdignili« in razširili prostore, kar jim bo nosilo precejšnje dohodke v prihodnjem polletju, ko pridejo letoviščarji. Priporočljivo bi bilo, da bi naša občina poskrbela za olepšavo Bistrice s kakim drevoredom. Pred vojno smo imeli nekaj drevoredu podobnega ob cesti proti postaji, kjer je bilo nekaj klopi. Z majhnimi stroški bi se lahko ta prostor očistil in popravil. Prav lep sprehod z lepim razgledom se nudi vsakomur po novi cesti nad Bistrico, le par klopice bi bilo treba na gotovih mestih. Dokler je bilo več vojaštva pri nas, so nam nekoliko namakali po cestah, da ni človeka takoj na vse zgodaj davilo v grlu. Sedaj smo spet na suhem. Potem ni čuda, da se javlja pri nas vedno več slučajev jetike. Upati je, da bo naša občina tudi v tem slučaju kaj ukrenila.

S Krasa.

Tomaj. — (Prvenstvo.) — Tujec bi sodil, da smo Tomajci znoreli. Pomislite: že trije javni plesi so bili v vasi, v duhovnji pa kar šest in to od novega leta sem.

Kaj bomo zamerili fantom in dekletom; bolj vsem tistim, ki imajo nad njimi in pri takih prireditvah vpliv. Naj vsaj ti pridejo do spoznanja, da ples kviri mladino, telesno in duševno, škoduje gospodarstvu in upropašča ljudstvo. Zato naj se zdramijo starši in krajevna oblastva!

Pliskovica. — Terana imamo pri nas še nekaj na prodaj. Resni kupci naj se obrnejo na Kmečko posojilnico v Pliskovici, ki ima še nekaj hektolitrov prav izborne kapljice.

Nabrežina. — (Apnenica v nišena od požarja.) — Dne 28. p. m. proti večeru je izbruhnil iz doslej neznanih vzrokov velik požar v apnenici, ki je last tvrdke Malabotich in drug. Kakor hitro so švignili preko strehte prvi plameni, so hiteli delavci, ki so tam zaposleni, na bližnjo železniško postajo po prvo pomoč. Medtem pa je ogenj, pospeševan od vetra, dobil že tako razsežnost, da so morali telefonično pozvati tržaške ognjegasce, ki so v teku 20 minut pridrveli z enim vozom pod poveljstvom ing. Sapunzacchija. Delo požarne brambe je bilo silno otežkočeno, bodisi radi ognja,

ki se je že razširil na celo apnenico, bodisi radi pomanjkanja vode. Ognjegasci so bili namreč primorani se poslužiti 500 m oddaljenega železniškega rezervoarja. Šele po dolgem in napornem delu, pri katerem so hvalevredno pomagali tudi nekateri domačini, so požar omejili in ga potem pogasili. Škoda, ki je krita z zavarovalnico, se ceni na približno 60.000 lir.

Šempolaj. — V ponedeljek se je vršilo pri nas po šestih letih zopet birnovanje. Običanja slavnost, kot ob takih prilikah, skratka velik domač praznik. Kot zanimivost omenjamo, da je bilo veliko število birmancev, znamenje, da ne uhajajo v mesto.

Trnovca. — (Gadov pik.) — Pred nekaj dnevi je pičil gad v sredinec desne roke našega bivšega župana, gostilničarja Josipa Škerka, ko je hotel dvigniti neki kamen na njivi. V prvem hipu je mislil, da se je zbodol na kak trn. Toda ko prst natančno ogleda, opazi tenko zarezo treh gadovih zob. Takoj mu je bilo jasno, da ga je pičil gad, ki je bil skrit pod kamnom. Hitro si je dal prst na pičenem kraju razrezati, prevezati na več krajih roko in se je takoj obrnil na zdravnik. Ker je bila hitra pomoč pri rokah, je g. Škerk izven vsake nevarnosti. — Zelo pametno bi bilo, če bi županstvo zopet uvedlo nagrado za vsako glavo ubitega gada, kot je bilo to enkrat v navadi. S tem bi zelo omejili to grdo zalego, ki je postala v zadnjih letih zelo številna in nevarna.

Samatorca. — (Kamnolom.) — Malokdaj se kaj sliši iz naše vasi. Nimamo ravno posebnosti, toda vendar se hočemo oglasiti s par vrsticami v »Novem listu«, ki ga kaj radi čitamo in komaj čakamo sobote, da nam ga poštar prinese. — Kamnolom rjavega marmorja, ki je last g. Legiše iz Šempolaja, lepo napreduje in zaposluje še precej domačinov. Izgleda, da bo dela še za precej let. Marmor gre največ v Južno Ameriko in Nemčijo.

Salež. — (Zaloigra.) — Pred dvema tednoma se je odigrala v naši vasi grozna zaloigra. Pozorišče ji je bila edina gostilna v naši vasi. Med gostom Pircem Ivanom iz vasi in gostilničarjem se je vnel nekega večera okrog pol enajste hud prepir, ki je prišel do vrhunca, ko je razjarjeni gostilničar posegel po samokresu grozeč Pirca. Gostilničarjeva žena, ki je predvidevala nekaj strašnega, je začela miriti svojega moža. Toda to ga je očitno še bolj razkačilo, kajti začel je streljati kakor brez uma. Z več strelji je zadel v trebuh svojo ženo in Pirca v prsa. Po groznem dejanju se je gostilničar očitno skesal svojega dejanja, ker je pričel jokati na ves glas, tako da ga je bilo slišati po celi vasi. Sam je dal poklicati orožnike in rešilno pomoč. Oba ranjenca so kmalu po strašnem dejanju odpeljali v tržaško glavno bolnišnico, kjer je gostilničarka podlegla operaciji. Zapuščena štiri nedorasle otroke, ki so postali čez noč tako nesrečni. Pokojnica je bila

pri vseh vaščanih zelo priljubljena in je bila vzor matere. Pirc pa se nahaja še vedno v bolnišnici in je baje izven nevarnosti. Grozno dejanje je vzbudilo v naši vasi najmučnejši vtis. Na ta način je naša vas prišla tudi ob edino svojo gostilno in tobakarno.

Povir. — Kakor v več krajih, tako je tudi pri nas izseljevanje močno razširjeno. Največ jih gre v Ameriko in Jugoslavijo. Zdaj gre ena žena z dvema otrokoma za možem in eno dekle v tujino. Želimo jim srečno pot! — Pridelali smo nekoliko krompirja in fižola za svojo potrebo, drugo nam je pobrala suša, ki tudi sedaj močno pritiska. Ker je pri nas tatvina grozja močno razširjena, prosimo poljskega čuvaja, da se nekoliko več pobriga in pazi. Bili smo več časa brez kovača, sedaj bo to obrt opravljal spet domačin. Pri nas letos še nismo imeli večjega plesa; pa ne mislite, da imajo fantje mačka v žepu. Služijo skoro vsi, kdor kje more; pač pa so postali bolj zmerni.

Iz goriške okolice.

Solkan. — (Letina in vodo.) — Letina je letos nekaj boljša od lanske, hvala Bogu! Krompirja je zelo veliko. Koruza je pa bolj občutila sušo. Činkvantin, ajda in drugo je tudi v dobrem stanu, če nam Bog pošlje potrebnega dežja o pravem času. Bendima kaže dobro. — Naša vas ni trpela nikoli pomanjkanja vode; še lansko leto, ko je bila taka suša, nam ni zmanjkala. Naši predniki so žrtvovali z robotami, da smo imeli dovolj vode; sedaj pa, če hočeš skuhati malo črne kave, bi kmalu moral iti v Sočo po vodo. To je res škandal! Možje, ki ste zato, zdramite se!

Iz Vipavske doline.

Rihenferk. — (Smrtna nesreča.) — V sredo dne 28. avgusta se je pri nakladanju hlodov smrtno ponesrečil 25-letni mladenič Ličen Justin iz vasi Miklovi. Sunilo ga je namreč neko drvo tako nesrečno v trebuh, da je takoj obležal v nezavesti. Par dni je še prebil doma v strašnih mukah, na kar so ga prepeljali v Gorico v bolnišnico, kjer je še isti dan na operaciji izdihnil. Pokojni je služil tri leta pri kr. orožnikih. Sedaj si je ravno pripravljaval pravice za v južno Ameriko, toda smrt mu je prekrižala načrte. Pokoj njegovi duši! Družini, ki ji je pred kratkim kruta smrt ugrabila tudi mater, naše iskreno sožalje!

(Mladi uzmoviči.) — Ker se jima je preveč dopadla »mortadella« in sta vedela, da vlada že nekaj časa kriza v vinski kupčiji, sta se nekega lepega dne vtihotapila v klet »Ljudske posojilnice«, kjer sta si z obojim dobro postregla in se hotela preskrbeti tudi za slabše čase. Ker se pa orožniki niso s tem strinjali, so oba tička, ki sta stara po 16 let in se imenujeta Vidmar Rado in Luin Vincenc, spraznili na varno, kjer sta prišla do spoznanja, da reševanje vinske krize na ta način ni dovoljeno.

(Prenovljenje cerkvenih orgel.) — V kratkem bomo dobili popolnoma prenovljene orgle v našo cerkev. Prej nismo mogli na to misliti. Sedaj je pa priskočila na pomoč Ljudska posojilnica z velikodušnim darom 5000 lir. Čast in hvala ji!

Slap pri Vipavi. — (Požar. — Električna.) — Dne 26. avgusta opoldne je iz neznanega vzroka izbruhnil požar pri Vincencu Volku. V dveh urah mu je vpepelil celo hišo. Zahvala, da so obvarovali sosednjo hišo, gre požrtvovalnim domačinom, ki so se potrudili — kljub pomanjkanju vode — da so rešili, kar se je dalo. Škoda bo deloma krita z zavarovalništvom. Čudno naključje, da je ista hiša pogorela že pred petnajstimi leti, a drugemu lastniku. To je že drugi požar v teku dveh mesecev v naši vasi. Zato se po pravici vprašujemo, ali je umestno, da bomo plačevali vodovod v bližini, ki ni potreben — takorekoč napeljava vode v morje — mi pa moramo rabiti v slučaju ognja, zlasti sedaj v suši, gnojnico in podobno brozgo, ker so suhi naši vodnjaki. — Koncem julija je dobila tudi naša cerkev električno razsvetljavo. Napeljavo je izvršilo podjetje Grabrijan iz Vipave. Napeljava ni popolna, a je še dovolj okusna, manjkajo še lestenci. — Suša nas neusmiljeno pritiska; turšica, kar je ni vničene, dozoreva, ravno tako grozdje. Če v kratkem ne namoči, se nam obeta še slabše kot je.

Sv. Mihael. — (Preveč snubačev.) — Pri nas se v neki hiši shaja več mladih snubačev. Neke nedelje si jih je zopet več delalo napotje. Zato so poskušali, kdo ima tršo butico. Eden je odnesel krvavo glavo; zato je pa dobil 150 lir odškodnine. To so sadovi take vzgoje, kjer sme 16 letna mladež pohajkovati dolgo v noč, da še sosedje spati ne moremo.

Sosedje.

Brje. — Pred kratkim se je podala na izlet v Trst in Koper neka mešana družba iz naših vasic. Vprašamo nekateri Brejci, ki smo včasih skupaj z njimi delali, ali bi ne bil oni denar iz nekdanje skupne blagajne bolj prav prišel n. pr. pri zidanju naše nove cerkve?

Gaberje na Vipavskem. — (V slovo. — Dobro, fantje!) — Minuli mesec smo izgubili iz naše srede gosp. Mirka Vodopivca. Služboval je nad 9 let med nami. Ločitev nam je bila težka, ker je bil močno priljubljen. Kako pa tudi ne! Prejšnje čase, dokler še niso skrčili občine, je z vso vnemo in požrtvovalnostjo opravljal tajniške posle; neumorno se je trudil za povzdigo cerkvenega petja. Bodi mu na tem mestu izrečena še enkrat prisrčna zahvala.

Še nekaj. Dne 1. t. m. smo imeli kot vsako leto na angelsko nedeljo pri nas običajno šagro. To cerkveno slovesnost pa bi bil kmalu preprečil ples, da ni g. župnik prosil in rotil fantov, naj odjenjajo od svojega namena. In res so ga ubogali. Bržkone so bili tudi prisiljeni, ker so se zbalii stroškov. Tako se je vršila naša slovesnost v najlepšem redu.

Gorenja Branica. — Odkar ne hodi več Pepo iz Koludrovice k nam, ni nič slišati iz našega kota. Seve, on hodi tja, kjer ni kaj v redu. Pri nas pa ni tako. Saj imamo mlekarno opremljeno z najmodernejšimi stroji in posnemalniki. Ceste imamo tudi dobre. Drugod teče v dežju voda po levi in desni, pri nas tudi po sredi. Pokopališče imamo tudi lepo obzidano; kjer manjka kak kos zidu, je pa srobot na mestu. Naš pevski zbor tudi napreduje. Včasih smo imeli 16 pevcev, zdaj se je število »zvišalo« na 4. Kmalu bo poskočilo na 0. Lepo je torej pri nas.

Goče. — (Smrt.) — 7. septembra je umrl za sušico 32-letni inženir g. Jaroslav Lasič, sin pok. tolminskega okr. šol. nadzornika Andreja Lasiča. Kal dolgotrajne bolezni je prinesel iz vojne. Preostalim sožalje. — N. v m. p!

S Pivke.

Postojna in okolica. — (Požar. — Podrobnosti o javnih napravah.) — Preteklo nedeljo zvečer okrog 11. ure se je vnel ogenj v Hrašah. Priskočila je na pomoč postojnska požarna bramba in vojaki. Pogorelo je šest hiš. Kdaj bo konec požarov na tej nesrečni Pivki? — Iz »Piccola« doznavamo, da bo novi vodovod stal 2 milijona 100 tisoč lir. Denar se je vzel na posodo pri nekem denarnem zavodu za dobo 30 let proti šeststotnim obrestim, katerih dve tretjini prevzame vlada. Vodo so zajeli iz treh nanoških studencev nad vasjo Strane v višini 760 metrov nad morjem. Zato bo tekla kar sama proti Postojni, ki leži 200 metrov nižje. Najprej se bo zbirala v neki kotlini, ki so jo prav zato napravili in ki drži 410 kubičnih metrov. Dnevna količina vode, ki jo zmorejo oni trije studenci tudi v suši, presega tisoč kubičnih metrov, to je 10 tisoč hektolitrov. Toliko vode bo več kot zadosti za naše mesto in za vasi, ki stoje ob novem vodovodu, katere bodo tudi deležne te dobrote. Napeljava bo dolga 15 km. Cevi so jeklene, imajo 16 cm premera in stanejo 810 tisoč lir. Vodovod bo otvoren 28. oktobra. — Isti dan se bo otvoril dom za »balillo«. Pol milijona lir je nakazanih za to poslopje, in sicer 300 tisoč od občine, 210 tisoč pa od države, oziroma od Opera Nazionale Balilla. — Tretja zgradba je ljudska šola v Kačji vasi, za katero se bo porabilo okrog 200 tisoč lir. Načrte za vse tri zgradbe je napravil inženir Silvio Curto, delo pa je prevzela pri vodovodu tvrdka De Giacomi, pri ostalih dveh tvrdka Odorico.

Zagorje na Pivki. — (Naša nedeljska »zabava«.) Že precej časa je minulo, odkar ni bilo glasu iz naše vasi. Zato bo g. urednik gotovo tako dober, da bo dovolil malo prostora. Pri nas je bilo skoraj poldrugi mesec zelo živahno; sedaj je nastalo v vasi zopet mirno življenje. Le ob nedeljah postane malo bolj živo, posebno po gostilnah, kjer se rado zbira staro in mlado. Nekateri fantje imajo to slabo navado, da se ga radi »natreskajo«. Ker pa vino menda pospešuje bojevitost, sta se dva fanta ono nede-

ljo zvečer malo spoprijela in zato sta prespala noč v »kehi«. Pamet, fantje! Vse do svoje mere, pa bo prav. — Letina bo pri nas še dosti dobra, posebno krompir. Sena pa je bilo malo. Naši vozniki služijo letos bolje kot lani, tako da jim ni treba sekati svojega lesa. Eni vozijo les, drugi oglje in tako se za silo rijemo tja naprej.

Iz Gor.

Tolmin. — (Vrnitev otrok. — Obletnica smrti.) — Pretekli ponedeljek so se vrnili iz Gradeža naši mali, katere so bili kot vsako leto poslali tja, da si svoje šibko zdravje malo okrepijo. Bili so tam nad mesec dni in so se vrnili domov zdravi, vsi rjavi od vročega solnca. — 2. septembra je bila obletnica smrti č. g. mons. Ivana Rojca. Vršila se je slovesna v. maša. Mnogi so se ob tej priliki spomnili blagega pokojnika in prihiteli k sv. maši v velikem številu.

Krn. — Naša planinska cerkva je dobila prelep kras: nov altar, ki ga je izdelal domačin, sohi sv. Miklavža in sv. Krna, ki ju je popravil g. Peternel iz Cerkna in pa prelep, nov križev pot. Na praznik sv. Roka smo imeli slovesnost, da smo prenesli križev pot v cerkev: nosilo ga je 14 mladeničev, spremljale pa so ga Marijine hčere v belih oblačilih s šopki v rokah ter nebrojna množica domačinov in romarjev. Blagoslovil nam je sv. križev pot preč. pater Sofronij s Sv. gore in pridigal zunaj cerkve, ker je cerkva premajhna za toliko vernikov. Bila je prava pridiga na Gori. Ta dan je čez 150 domačinov in romarjev pristopilo k sv. obhajilu. Sedaj bomo zopet doma lahko molili sv. križev pot, če ne bomo mogli k sv. maši ali če nam bo ob nedeljah popoldne dolg čas.

Bovec. — Pretečeni teden sta bila premeščena iz Bovca v južno Italijo gosp. Franc Uršič in soproga. — Oba sta službovala na tuk. ljudski šoli že več let, gosp. Uršič že izpred vojne. Priznana sta bila kot izborni učni moči ter sta bila med našim ljudstvom zelo čislana in splošno priljubljena. Želim jim v novem kraju obilo sreče!

Libušnje. — (Lep dan za faro.) — Lepo slovesnost smo praznovali dne 25. avgusta. Tukajšnja Marijina dekliška družba je praznovala svojo 30 letnico. Marijin altar je bil ves v zelenju in cvetju. Zjutraj skupno sv. obhajilo; ob 10. uri prekrasna procesija s kipom Marijinim po vasi; — potem peta sv. maša; pred altarjem so bili štirje gospodje duhovniki z gosp. dekanom na čelu. Popoldne slovesen družbeni shod, pri katerem je bilo sprejetih veliko deklet v družbo, še več pa v družbin vrtec; po shodu pa je bil sestanek Marijinih družb v družbeni sobi. Pripravila se je družba za to slovesnost s tridnevnimi duhovniškimi vajami, katere je vodil preč. gosp. profesor Filip Terčelj. — Vsem preč. gospodom in vsem družbenicam iz okolice, prisrčna hvala, da so s svojo prisotnostjo povzdignili slovesnost. — Meseca julija pa smo imeli drugo, še lepšo slovesnost: imeli smo prevzvišenega našega nadpastirja tri dni

v duhovnjiki, da je potrdil naše malčke v veri in nam zopet posvetil glavni altar. Bog daj, da bi še večkrat zdrav prišel med nas!

Robič. — (Električna razsvetljava. — Ples.) — Tudi naša vas ima električno razsvetljava. 7 družin si je pustilo napeljati luč po hišah. Dokler nismo plačali, nam ni luči noben večer manjkalo, a sedaj nam za sveti šele okrog 8. ali 9. ure. Dva večera se pa naše mamce poslužujejo zopet pretrolejk in mnog gospodar se jezi radi tega. Če pojde tako naprej, se naveličamo in se povrnemo k staremu. — V nedeljo 25. p. m. smo imeli pri nas šagro. Plesala je naša nadobudna mladina, a se je zelo slabo obnašala. Konec temu je napravil g. brigadir. Mladini se res marsikaj oprostijo, a to ni več rajanje, nego brezmiselno norenje.

Šentviška gora. — (Denar v dimniku.) — Neki srečni posestnik starih kron je mislil, da bodo krone v dimniku najbolj varne. Pa se je motil. Prišel je dimnikar, ometel dimnik, pobral krone in šel. Drugo jutro so ga ujeli karabinijeri, pobrali mu krone in ga zaprli.

O cesti od Slapa do Šentviške gore bi tudi pisali, pa se ne spleča, ker ta razdrta grapa ne zasluži več poštene ga imena — cesta. — O priliki se povrnemo še k tej cesti — grapi, ako se je ne bo nihče usmilil! V Ročah so praznovali nekateri Pečani farnega patrona v znamenju noža!

Lokovec pri Kanalu. — (Slovo. — Redek obisk. — Birma.) Od nas odhaja g. učitelj Andrej Vendramin v notranjost države. Zelo ga bomo pogrešali, posebno pa še otroci, ker je bil njih pravi očka. Zato pa mu na novem mestu želimo vse najboljše.

Pred tednom dni je obiskal svoje sorodnike g. župnik Adolf Hvala, ki slušbuje v Kastvu. Č. g. župnik ni bil še nikoli v Lokovcu. Njegov pokojni oče je šel od doma še kot študent v Dalmacijo in tam doli si je postavil svoj dom in družino.

Dne 3. oktobra nas bo obiskal prezvizišeni nadškof, a bati se je deževnega dne. Kapelica je majhna, cerkev je pa zaprta in čaka na popravo. Zaveda pa zelo počasi napreduje, če ravno se g. kurat Širaj na vse pretege trudi.

Iz Istre.

Jelšane. — (Huda nesreča.) — V četrtek 5. t. m. je pri nas še precej namočilo, a vode imamo vseeno malo. Hvala Bogu, jesen nam je zadošti dobra. Mati zemlja nam je vsakega malo dala. Sadja je tudi dovolj; posebno so obrodile češplje. Ne vemo pa, kam ž njimi, ker žganjekuha preveč stane. Začeli smo jih voziti na Reko, a ne spleča se nam, ker so poceni, od 40 do 70 stot. kg na drobno. — V torek 3. t. m. pod večer se je pripetila velika nesreča blizu Šapjan, kjer že nekaj mesecev širijo železnico. Zaposleni so večinoma domačini. Oni dan pa so nastavili pri delu pri mišah mlade fante Ivana Samsa iz Smrij,

Franca Tomsiča iz Dolenj in Josipa Uljančiča iz Topolca. Nesreča je hotela, da se je prah pri nalaganju naenkrat vžgal in mina se je razpočila. Omenjeni fantje so se zgrudili vsi krvavi na tla, eden smrtno ranjen, druga dva težko. Hitro so jih naložili na avtomobil in jih peljali v bolnišnico na Reko. Josip Uljančič je že med potjo umrl, ona dva pa upamo, da bosta kmalu okrevala.

Sv. Anton pri Kopru. — Na Mali šmaren popoldne smo spremili k večnemu počitku 24-letnega mladeniča Koterle Karla. Bil je marljiv in dober fant. Pri pogrebu so deklice, ki so prav tisti dan bile pri obhajilu, nosile vence. Dva pevška zbora sta pela žalostinke. Bog mu daj večni mir!

Iz Brd.

Vedrijan. — Poredkem se čuje kaj iz naše vasi. Zato se mi zdi primerno, da se tudi mi kaj oglasimo. Letina se do sedaj prav lepa obeta. Krompirja in pšenice je bilo še precej. Bali smo se že, da nam bo suša naredila občutno škodo, kakor lani. Ker se čuje iz nekaterih vasi, da tekmujejo s plesi, povemo, da tudi mi nismo najzadnji. Letos ni bilo za god sv. Ane običajnega plesa. Pač pa se je vseeno plesalo kar tri nedelje zaporedoma, da je bilo kaj...

Iz idrijskega kotla in okolice.

Pomembno priznanje. — Poročali ste v zadnji številki kako sta vtonila dva vojaka s sanitejca in kako junaško se je vrgel v globoke vrtince naš vrli 23 letni Anton Čuk in prinesel ven enega nesrečneža — žal že mrtvega. Izredno junaštvo tega mladeniča se kaže posebno v tem, da je sedaj že tretjič tvegalo svoje življenje, da bi rešil potapljačega. In to v zadnjih dveh slučajih celo na mestu, kjer bi opravičeno stala tablica z mrtvaško glavo.

Ta junaški čin je g. predstojnik našega rudnika proslavil z laskavim pismom in z nagrado v znesku 100 lir. Želeti pa bi bilo, da bi junaški Tone Čuk, ki je tudi eden najboljših godcev, bil sprejet v stalno delo pri rudniku. To bi bila zanj pač najboljša nagrada.

Visok obisk. — V torek 3. t. m. je nenapovedano posetil Idrijo Nj. E. Sergej Dompieri, prefekt goriške pokrajine. Obiskal je razne tuk. urade.

Osebna vest. — Preč. g. katehet Franc Osvald je s 1. septembrom t. l. vpokojen kot veroučitelj. Dolgih 34 let je z znano spretnostjo poučeval na naši ljudski šoli, vedno močno priljubljen pri svojih učencih. Ves današnji mlajši rod je iz njegove šole in tudi za sedanje otroke je njegova vpokojitev v verskem oziru težka izguba. Vsi bivši in sedanji učenci in učenke so mu za njegove lepe nauke toplo hvaležni.

Nabor. — Dne 16., 17. in 18. t. m. se bo vršil v Idriji nabor za vojaške obvezance letnika 1910, bivajo-

če v občinah, ki so združene z Idrijo.

Poroče. — Poročili so se: Ivan Erjavec, rudar, z Ivano Jerebovo, Miroslav Hrovat, rudar, z Ivano Svetličičevo in Josip Poženel z Natalijo Grudnovo. Vsem obilo sreče!

Godovič. — V soboto smo pokopali okrog 70 letnega posestnika Cigaleta iz Loga. — Češpelj in hrušk imamo letos polno, pa kam bomo z blagom. Z žganjekuho ni nič, prodati pa ni kam, dasi bi bili denarja zelo potrebni. Pred nekaj leti so prišli goriški kupci po češplje in tudi letos bi jih tu mnogo dobili, če bi prišli. Na vsak način so pa kmetje z visoko davščino na žganjekuho hudo prizadeti. Kmetje, treba bo, da si zopet napravimo sušilne naprave! — Ostala letina je v splošnem še precej dobra.

Sp. Idrija. — V zadnji številki smo čitali, da je umrla naša bivša učiteljica gospa Mara Mikuž. Vse, ki smo imeli priliko opazovati njeno neumorno in ljubeznivo delovanje na naši šoli, je ta vest globoko vžalostila, zlasti njene bivše učence in učenke, ki so se je vedno hvaležno spominjali. Ohranili jo bomo v hvaležnem spominu. Gosp. soprogu — našemu bivšemu priljubljenemu nadučitelju — iskreno sožalje!

Objave.

Nadškofijsko romanje na Sv. gorō.

Čč. gg. duhovniki, ki se mislijo s svojimi župljani udeležiti 7. oktobra romanja na Sv. goro in pridejo k duhovnim vajam v malo semenišče 16. t. m., so naprošeni, da bi prišli v malo semenišče nekaj prej, okoli štirih popoldne, da bi se nekoliko pomenili glede reda in sporeda.

Vodstvo zavoda de Notre Dame v Trnovem

(Torrenova di Bisterza, Villa del Nevoso) javlja vsem cenjenim roditeljem, ki žele poslati svoje hčerke bodisi v ljudsko ali strokovno šolo (scuola d'avviamento tecnico), naj pripeljejo svoje otroke 20. septembra v zavod, ker 21. prične redni pouk.

Dan vstopa za gospodinjski tečaj pa je 15. oktober.

Marijino Celje.

Prihodnjo nedeljo dne 15. t. m. se bo vršil pri nas vsakoletni cerkveni shod, ki navadno privabi mnogo tujcev na naš prijazen vrh k posnosnemu svetišču božje Matere. Romarji in okoličani, pridite!

Dornberški sejm.

Dornberško obč. načelstvo nas naproša, naj objavimo: Ker je letos 15. septembra nedelja, bo običajni letni sejm v ponedeljek 16. sept.

Tečaj za vezenje.

V torek dne 17. t. m. se bo pričel v Dornbergu v prostorih dornberške posojilnice trit tedenski Singersjev tečaj za umetno vezenje, slikanje na iglo itd. Tečaj je brezplačen. Vse one gospe in gospodične, katere se mislijo udeležiti tečaja, se lahko zglasé za vpis pri zastopniku družbe Singer gospodu Rafaelu Hareju v Dornbergu.

Praktična poljedelska šola v Pazinu.

Do 31. oktobra je čas predložiti prošnje za sprejem v to šolo, ki daje popolno kmetijsko izobrazbo. Kdor želi podrobnih pojasnil, naj piše na »Ravnateljstvo praktične poljedelske šole, Pisino, Istria«.

Kvatrnica na Gradu

pri Mirnu se bo obhajala, kakor vsako leto, v nedeljo po kvatrnem tednu, 22. septembra. Sv. maše se bodo začele ob 5. uri zjutraj, ob 10. uri slavnostna pridiga, nato slovesna sv. maša. Popoldne ob 3. uri pete litanije z blagoslovom. Spovedovanje romarjev se začne že v soboto popoldne.

Vodstvo gradenskega svetišča.

Izpiti za občinske tajnike.

Pisмени izpiti za diplomo občinskega tajnika se bodo vršili v smislu ministrskega odloka od 29. avgusta 1929. v tržaški in goriški prefekturi dne 19., 20. in 21. decembra 1929.

Darovi.

Za Sirotišče sv. Družine: P. n. gg. Franc Klanjšček 60 L; N. F. 10 L; Ljudska posojilnica v Mirnu 50 L; S. A. 50 L. — Srčna hvala!

Za Alojzijevišče: Ljudska posojilnica v Mirnu 50 L. — Iskrena hvala!

Kaj se sliši po svetu.

Med krotilci.

Že več časa sta živela v lepi zakonski zvestobi on, krotilec levov in ona, krotilka druge zverjadi. Pred malo časa se je pa zgledni par sprl zastran neke prismojene juhe. Sosedje so se kar za glave prijeli, ko so čuli strel, kmalu za tem še enega. Vdero v stanovanje prepira in vidijo oba zakonca, vsakega s svojim samokresom v roki, vsa krvava, a zdrava, da se ni sta neljubih obiskovalcev kar nič ustrašila, marveč jih lepo s samokresom v rokah prepodila.

Komaj odneso sosedje pete, zopet padeta dva stréla. »Ta se bosta pač do smrti postrelila«, si mislijo in hite po policijo. Policisti so se še bavili z vlamljanjem vrat kar zopet dvakrat zapored počli. Ko stopijo na krvavo bojišče, opazijo moža in ženo v prav živahnem prepiru. Šele ko ju zvežejo, se umirita, in sicer tako, da s poljubi planeta drug drugemu v naročje. Zastonjsko občinstvo se kar ne more načuditi, zlasti ko opazijo, da obema curklja kri iz tistega dela telesa, ki ga je mati narava ustvarila za sedenje. Pa je krotilec pojasnil strmečim vso zadevo, češ, da sta že iz cirkusa vaje razjarjene zveri krotiti na ta način, da jim pošljeta po par strelav v zadnji konec. Škode, razen par curkov krvi, jim ne prizadeneta, pokrotijo se pa. No, in tako sta ukrotila zdaj drug drugega. — Imenitno zdravilo.

Najbolj razširjena knjiga

na celem svetu je sv. pismo, ki je prevedeno skoro v vse jezike, ki so danes poznani. Za razširjanje sv. pisma je bila l. 1804. ustanovljena v Londonu posebna Britanska sv. pisemska družba, ki je sama razpečala do konca lanskega leta 385.838.255 izvodov svetega pisma, prestavljenega v 630 jezikov.

Blago po zraku.

Zračne proge so se začele uveljavljati. Že sedaj se prevozi po zraku dosti pošte in blaga. Po zraku pridejo v Anglijo, ker se tako bolj splača, svila in čipke; Holandija pošilja v Švicco po aeroplanih sveže cvetlice in sadje. Iz Češke odvažajo po zraku igrače,

Imaš doma zaprašen »Naš čolnič«?

Poglej, potem pa čitaj tole:

Eno liro plačujemo za vsako naslednjih številčk »Našega čolniča«:

Leto 1923.: številke 1—4, 6;
» 1924.: » 1—7, 9;
» 1925.: » 2;
» 1927.: » 5;
» 1928.: » 4.

Po 50 stotink prodajamo naslednje številke:

Leto 1924.: številke 11—12;
» 1925.: » 1, 3—12;
» 1926.: » 1—4, 8—12;
» 1927.: » 1—2, 6—12;
» 1928.: » 1—3, 5—12.

Kdor želi prodati, oziroma kupiti katero izmed navedenih številčk, naj se zgleda pri upravi »Družine«, Goriča, via Mameli 5.

Tudi živali že prevažajo po zračnih progah. Za enkrat le perutnino, ki se ne boji motičnih višav.

Samostan pod zemljo.

Boljševiška vlada je našla grozo. Nič manj kot pravoslaven samostan skrit globoko doli v nekem rudniku v samarskem okrožju (ob reki Volgi). Tam so se zbirali verniki iz cele dneve oddaljenih vasi k službi božji. Vlada je redovnike pregnala in rove zasula. Verska nevarnost v samarskem okrožju je zginila.

Dragocen zavoj.

Že 2. marca je neki zlatar poslal iz Londona v Pariz majhen zavoj, v katerem je zavil par biserov v vrednosti 600.000 lir. Pariški zlatar je dolgo časa čakal na dragoceno pošiljko, ko je pa ni hotelo biti, so jo začeli iskati. Ugotovili so, da sta jo ukradla dva poštna uradnika in prodala dijamante za 6000 lir.

Obleke po 2 dolarja.

V Ameriki so zopet nekaj novega iznašli. Začeli so izdelovati moške obleke po dva dolarja. So iz papirja in neki zelo prikladne za vroče dneve. Papir izgleda kot blago. Tako obleko nosijo po 14 dni. Greš h krojaču in v dveh urah jo že imaš.

Orjaške orgle.

V katedrali sv. Pavla v Londonu so te dni postavili nove orgle. Imajo 4500 piščalk. Največja je 9 metrov visoka. Orgle imajo pet manualov (pet vrst tipk, ena nad drugo). Še večje orgle so pa v cerkvi sv. Mihaela v Hamburcu.

Vsakdanja spremljevalka.

Človekova dobrota (nagnjenje k dobremu) je naša vsakodnevna spremljevalka, naša čednost, naša pot do svetosti. Kajti vsi ljudje so poklicani h gledanju Boga, vsi so pozvani, naj si nebesa pribore.

Ne more sleherni kaj izrednega doпрinesti, toda vsakdo lahko na mestu, kamor ga je Bog postavil, doprinese vse. Dober biti je pot k temu. Saj prav vsakdanje življenje razbije več ljudi kot pa veliki pretresljaji.

Ravno dobrota da ljubezen in po-

gu. Te imajo 12.173 piščalk. Največja piščalka (cev) je 11 metrov visoka. Imajo pet manualov in 31 pedalov. Orgle imajo električen pogon.

Junaška žena.

Iz mesta Colorado v Severni Ameriki poročajo o junaškem činu žene, ki je rešila 20 dijakom življenje, pri tem pa sama našla smrt. Skupina 20 dijakov se je odpravila ven na deželo, v naravo. Pridružila se jim je tudi neka gospa s svojim možem. Vsa družba je taborila v šotorih pod jezom neke velike električne naprave. V neki noči pred par dnevi je zaslišala gospa, ki je spala s svojim možem sama v lastnem šotoru, neko čudno lomljenje in šumenje. Zaslutila je, da pri jezcu ne bo vse v redu, da grozi nevarnost. Letela je nemudoma po vseh šotorih, zbudila mirno speče dijake in jih opozorila, da je skrajni čas, da se rešijo z begom. Ko je tako spravila že dvajsetega na varno, jo je zajelo hitro se bližajoče vodovje, kateremu se ni mogla več iztrgati. Tudi možu in nekaterim dijakom, ki so jo hoteli potegniti iz deročih valov, se rešitev ni posrečila, ker so jih valovi treščili ob skale in jih ranili. Nesrečna žena je svojo požrtvovalno ljubezen poplačala z življenjem, pred očmi moža in rešenih mladih prijateljev so jo pogoltnili hladni valovi.

Novo kurivo.

Na otoku Islandu, ki leži na meji med Ledenim morjem in Atlantskim oceanom, je dosti vročih vrečev. Posebno znani so takozvani gejzirji, ki v rednih presledkih bruhajo vrelo vodo. Podjetni inženirji so prišli na misel ali bi se ne dalo celo glavno mesto Reykiavyya opremiti s centralno kurjavo, ki bo dobivala paro iz teh vročih vrečev. Sicer pa ni to na Islandu nič novega. Šolo v mestecu Husavihu so že na tak način gredli. Vročo vodo 56° C so napeljali po ceveh v sobe. Ker je na otoku kakih 700 takih vročih vrečev, so predložili parlamentu v odobritev načrt, da bi se po celem otoku to naravno kurivo smotreno izrabljalo.

Jetnik na strehi.

Iz neke ameriške kaznilnice ubeži jetnik. Skozi okna zleze na streho, toda, oj smole, ravno pred ravnateljevim oknom ne more naprej, ker je streha zelo strma. Jetniški ravnatelj, ki je proti temu, da bi ubežnika dobili s silo dol, mu lepo skozi okno

trpežljivost in naredi oko jasno, da vse težko v dnevu vidi v solnčni luči. Dobrost vse odpušča in prenaša. Je zadovoljna s tem kar ima; saj najbolj neznačajna cvetka slavi prav s svojo ponižnostjo božje stvarstvo in njega vse urejajoče sile. Dobrost naredi iz tebe silo, ki je hujša od mečeve ostrine. V tej sili je Bog sam.

Še enkrat: iz dobroti cvete ljubezen in zadovolje.

Nočeš tudi Ti te vsakodnevne spremljevalke? Le priklicati jo moraš, saj rada pride...

prigovarja: »Če pridete dol sami, se vam ne bo nič zgodilo. Če bomo pa morali po vas, potem pa...« Pa kaj vruga se je oni na strehi zmenil za ravnateljstvo dobrodušnost.

Med tem se je zbralo na cesti že par sto ljudi, ki so opazovali sprehajalca po strehi. Vse je zijalo gor in najbolj bi prišli ob svoj užitek, če bi mož meni nič tebi nič telebnil na cestni tlak. Toda prišlo je slavno občinstvo na svoj račun. Jetnik tam gori se je ojunačil ter začel krepko zabavljati čez kaznilnice, paragrafe, čez slabo hrano v ječah; kar vrelo je iz njega. Promet na cesti se je ustavil, iz uradov, iz tramvaja, od povsod so se vsi pali radovedni poslušalci. Njih navdušenje je pa priklopelo do vrhunca, ko je govornik končal in pokazal zbranemu občinstvu svoj dolgi jezik. Vse je čakalo, kdaj bo govornik z južno kretnjo skočil v smrt. Pa nič; lepo se obrne, zleze skozi okno v ravnateljstvo pisarno in se mu javi. Menda je ta to pričakoval, ker brž na to so stražniki jeli množico razganjati, češ, da je zdaj predstave konec.

Nenavadna imena.

O tem predmetu razpravlja znani publicist Wettreich v zanimivem članku. V daljši dobi si je bil nabral prepolno zanimivega gradiva. Ne moremo si kaj, da bi ne zajeli iz njegovega bogatega vreca te-le podatke, o katerih smo prepričani, da bodo dobro došli tudi našim bravcem.

Splošno se domneva, da je Kitajska dežela najkrajših rodbinskih imen, saj so priimki kakor Li, Fo, Vu in Si splošno znani. Toda Francija ima še krajša imena, obstoječa iz ene same črke. V nekem pariškem predmestju živi stara žena s kratkim priimkom »O«. V Normandiji prebiva v stari graščini rod mejnih grofov »U« in v pariškem kažipotu je navedenih sedem družin, ki se podpisujejo z eno samo črko.

Temu nasproti sta pa nastali v zadnjem času dve novi imeni in sicer so skovali na Angleškem te-le besede: antisestablishmentarianism, ki šteje nič manj ko osem in dvajset črk in ki naj bi označila nauke proti ločitvi cerkve od države. Neki monaški profesor je odkril v tobaku nov alkaloid in ga je krstil s prelepim imenom: piridilpiperidin.

Mnogi starši si prizadevajo, dati svojim otrokom posebno lepa imena. V tem gredo večkrat predaleč. Tako je dobilo v Franciji vse polno deklic ime Joffrine po generalu Joffreju, na

Angleškem so pa dobili dečki, rojeni v času svetovne vojne, imena kakor Kitchener ali French. Na Nemškem je že več deklet z imenom Zeppelina. Na Ruskem so postali priimki vseh voditeljev že imena, toda v Švici so oblasti pred kratkim prepovedale nekemu delavcu, da bi dal svojemu otroku ime Lenin in so utemeljile to prepoved s tem, da nimajo starši pravice izražati na tak način svoje politično prepričanje.

Neki angleški upravni uradnik v Bombayu (Indiji) se ni veliko pomišljal, imenoval je svoje sinove po vrsti: »One« in »Trvo« (Eden in Dva) in svojo hčer »Firste« (Prva). Neki Američan je bil še večji čudak. Ko je dobil otroka, ga je imenoval Finis, ker ni hotel, da bi se mu še kak otrok rodil. Toda v tem se je zmotil, vključno prejšnjemu sklepu se je pojavil čez čas nov otrok, ki ga je imenoval kratko malo »Supplement«, kar bi značilo »Dodatek«. In ta Supplement Worthington je danes odličen odvetnik v Manili, glavnem mestu na Filipinskih otokih.

Amerika tvori v tem oziru poglavje zase. V južnem delu Zedinjenih držav se uporabljajo imena posameznih držav kot dekliska imena in za to se tam imenuje vse polno deklet Maryland, Alabama in Virginia. Ameriški zamorci dajejo prednost zgodovinskim osebnostim, tako da srečujemo v zamorskih okrajih v vsakem koraku kakega Abrahama, Adama, Jupitra, Cicerona, Nerona. Cezarja in Kolumba. Posebno priljubljeni pa so priimki predsednikov in v vsakem razredu dobiš na ducate Lincolnov, Wilsonov in George Washingtonov. Ko je pa hotela dati zamorska dvojica v Kaliforniji svojemu sinu ime Aldebarantiphescocofernia, se je protivil mestni pisar vknjižiti to ime in od tedaj so prepovedani taki izgredi. Smejo se dati le navadna, običajna imena.

V državi Indiani (Zedinjene države) prirejajo ženske z imenom Marija vsako leto v mestu Crawfordsvilleju shod, ki se ga udeležijo vedno vse Marije iz dotične države. Na tem shodu razpravljajo o raznih vprašanjih in po shodu prirejajo vsakovrstne tekme in se obdarujejo s krasnimi darili največja in najmanjša, najdebelejša in najvitkejša, najtežja in najlažja, najstarejša in najmlajša, najlepša in najgrša Marija. Naj na tem mestu tudi omenimo, da se je ustanovilo lansko leto na Češkem društvo Novakov, ki je menda največje društvo, saj je štelo takoj po ustanovitvi nad osemdeset tisoč članov.

Jabolke prihajajo v Trst in v Gorico le iz Reške doline in Brkinov. Cena jim je 1 do 1.20 lir.

Češplje: Dobro so obrodile v Brkinih (Harije), od koder jih pošiljajo vsaki dan po nekaj vagonov v inozemstvo, največ v Avstrijo (Dunaj). Cena jim je tam 30 do 35 lir za kvintal, v Gorici pa 50 do 70, v Trstu 40 do 70. Brici jih precej kupujejo za lupljenje.

Smokev ni mnogo na trgu, ker jih doma lupijo, sušijo in žveplajo. Cena svežim smokvam je 70 do 80 stot. za kg. V inozemstvo jih gre precej.

Krompir ima ceno 35 do 45 lir za kvintal.

Zelenjadni trg: Fižol v stročju 1.60 do 1.80, enako rdeči za luščenje. Paradižniki so po 25 do 30, koče po 1.20 do 1.50, česnik na debelo pa 2 liri, špinača po 1 do 1.50, radič (prva rez) po 2.50.

Pšenica in umetna gnojila.

Kakor se zdi, bodo letos naši kmetovalci sejali pšenico v veliko večji meri ko druga leta. K temu jih sili predvsem nauk iz zadnjih dveh let, ko je pšenica utekla suši in precej dobro obrodila, dočim so drugi pridelki več ali manj trpeli, nekateri pa niso sploh ničesar dali.

Izkušnja nas uči, da domači hlevski gnoj ni najpriporočljivejše gnojilo za pšenico in sploh ne za žita, ki po gnojenju s hlevskim gnojem navadno poležejo. Pšenica najbolje uspeva, če sledi koruzi, kateri smo dobro pognojili s hlevskim gnojem in če potem gnojimo še z umetnimi gnojili.

Od umetnih gnojil pridejo v poštev za pšenico dušična, fosforova in kalijeva umetna gnojila. Dušična vplivajo predvsem na rast pšenice, na dolgost stebela, listov in klasa, fosforova in kalijeva pa na zdravje stebela ter na debelost in klenost zrnja.

Kot dušična umetna gnojila rabimo pri pšenici žveplenokisli amonijak = amonijev sulfat (ital. solfato ammonico) z 20—21% dušika, ali apneni dušik (nitrato di calcio) z 13% ali čilski soliter (nitrato soda) z 15% dušika. Z žveplenokislim amonijakom gnojimo pred setvijo pšenice, z ostalimi dvema gnojili pa šele takrat, ko je pšenica že pognala in ko že raste. Na vsakih 100 m² (na 10 m dolgo in enako široko površino) vzamemo 1 do 2 kg imenovanih gnojil.

Od fosforovih umetnih gnojil prihaja v poštev za pšenico predvsem superfosfat. Pri nas se prodaja največ superfosfata z 14—16% fosforove kisline, v resnici je fosforove kisline v tem superfosfatu 14.5%. Na vsakih 100 m² površine vzamemo 5 do 6 kg superfosfata, katerega posejemo pred setvijo.

Na vseh zemljah, razen na ilovici, moramo gnojiti pšenici tudi s kalijem. Najbolj pripravi kalijevi umetni gnojili sta 40% kalijeva sol in žveplenokisli kalij, ki vsebuje 42% kalija. Na vsakih 100 m² površine vzamemo poldrugič do 2 kg kalijeve soli. Trositi jo moramo pred setvijo.

Za umnega gospodarja.

Trg kmečkih pridelkov.

Grozdje: V inozemstvo gredo iz naših krajev le posamezne košare grozdja, zato pa je cena precej nizka, toliko v Gorici, kot v Trstu. Palestinka gre po 2 liri, moškati po 2.30 do 2.50, rebula po 1.30 do 1.40, slabejše

grozdje po 80 stot. do L 1.20.

Breskve imajo ceno po lepoti in do broti, in sicer od 1.80 do 4.50 lir za kg. Zadnje so v resnici lepe, samo žal, da jih je zelo malo.

Hrušk ni skoraj nobenih na trgu. V splošnem je bilo letos malo hrušk in še te večinoma piškave.

V praksi bomo gnojili tako:

Na vsakih 100 m² površine, na katero hočemo vsejati pšenico, bomo vzeli 6 kg superfosfata, 2 kg kalijeve soli in poldrugi kg žveplenokislega amonijaka. Vsa ta tri umetna gnojila doma enakomerno premešamo in potem raztrosimo po preorani, a še ne prebranani njivi, nakar njivo prebravamo in vsejemo pšenico. Najboljše bi bilo, če bi imenovana mešanica prišla že teden pred setvijo v zemljo.

Če smo tako gnojili, kot ravnokar opisano, potem ni treba gnojiti z nobeno stvarjo več. Lahko pa si pripravimo pri gnojenju pred setvijo žveplenokisli amonijak, potem pa moramo pozneje gnojiti ali z apnenim dušikom ali s čilskim solitrom.

V tem slučaju raztrosimo pred setvijo na 100 m² samo mešanico iz 6 kg superfosfata in 2 kg kalijeve soli; ko pa pšenica požene in napravi drugi list, gnojimo s čil. solitrom ali z apnenim dušikom. Na vsakih 100 m² raztrosimo po pol kg čilskega solitra ali apnenega dušika kar je ena tretjina odmerjene količine za celotno gnojenje. Od ostalih dveh tretjin čilskega solitra ali apnenega dušika, raztrosimo drugo tretjino spomladi, ko narava oživi, tretjo tretjino pa takrat, ko požene žito prva stebelca.

Ker je težko enakomerno raztrositi samo pol kg gnojila na 100 m², je najbolje primešati vsakemu obroku čilskega solitra ali apnenega dušika nekoliko zemlje. Pri trosenju teh gnojil moramo paziti, da so dovolj zdrobljena in ne v prevelikih zrnih. Zato kaže vsa umetna gnojila prej doma zdrobiti, za kar rabimo desko (kakšna stara vrata) in eno poleno.

Kdor hoče pridelati sorazmerno velik pridelek pšeničnega zrnja, naj ne pozabi gnojiti z umetnimi gnojili, hlevski gnoj pa naj prihrani za koruso.

Sejanje pšenice na Goriškem.

Po podatkih Kmetijskega urada v Gorici je bilo letos pridelane na Goriškem 62.670 kvintalov pšenice na približno 4.000 hektarjih, torej je bil dosežen srednji pridelek 16,55 kvintalov na ha, kar pomeni znatno povečanje v primeri z lanskim, ki je znašal 14,88 kvintalov ali pa s predlanskim, ki je bil celo komaj 9,65 kvintalov pšeničnega zrnja na ha. Ker znaša srednji pridelek v celi Italiji letos 14,4 kvintalov na ha, je srednji

pridelek na Goriškem za 2 kvintala višji kot po celi Italiji.

V splošnem je na Goriškem komaj 10% vseh njiv, oziroma komaj 3% vse kmetijsko izrabljene zemlje posejane s pšenico. V zadnjih letih se opaža znatno izboljšanje pridelovanja, češmur je dokaz povišana uporaba izbranih semen in umetnih gnojil. V treh letih je tudi poskočilo število vlačilcev (traktorjev) od 4 na 12, sejalnik pa je bilo v deželi l. 1926 komaj 6, danes jih je 16.

Živinoreja v balkanskih državah.

Na vsakih 1000 prebivalcev pride v Bolgariji 87 konj, v Jugoslaviji 88, v Romuniji 111 in na Grškem 45. Na isto število ljudi pride krav, volov in telet, v Bolgariji 331, v Jugoslaviji 292, v Romuniji 260, na Grškem 150. Prešičev pride v Bolgariji na 1000 ljudi 187, v Jugoslaviji 223, v Romuniji 175, na Grškem 82. Ovc pride na 1000 ljudi v Bolgariji 1593, v Jugoslaviji 617, v Romuniji 739, na Grškem 1121, koz pa v Bolgariji 230, v Jugoslaviji 140, v Romuniji 24 in na Grškem 735.

Kako pripravimo novo posodo?

Najhitrejša in najboljše pripravimo novo posodo za vino, če jo napolnimo z navadno mrzlo vodo, v kateri smo raztopili na vsakih 100 litrov vode po 1 kg sode. Tekočino pustimo v posodi skozi deset dni. Nato operemo posodo z vročo vodo, v kateri smo raztopili na vsakih 100 litrov po 2,5 kg sode. Potem operemo posodo z navadno vročo vodo, nakar zopet napolnimo posodo z mrzlo vodo, v katero denemo na vsakih 100 litrov po poldrugi liter žveplene kisline. To tekočino pustimo v posodi skozi 5 dni. Končno operemo posodo še z vročo vodo, jo oplaknemo z mrzlo in posoda je pripravljena za sprejem mošta.

Sodi od črnega vina za belo.

Če denemo belo vino v sode, kjer je bilo prej črno, se bi radi alkohola in kisline raztopilo precej rdeče barve in belo vino bi postalo rjavkasto. Zato moramo sod od črnega vina najprej pripraviti, potem ga šele nalijemo z belim vinom.

Predvsem moramo kolikor mogoče odstraniti na suh način (s strganjem) vinski kamen z dog. Nato nalijemo v sod vroče vode, v kateri smo raztopili 5% sode (na 100 litrov vode 5 kg sode), pogreznemo v sod verigo in valjamo. Potem operemo sod z mrzlo vodo in sod je čist ter ga lahko nalijemo z belim vinom.

Kdor je priznal nezakonskega otroka za svojega, ga je dolžan vzdrževati. Nezakonski otrok ima nasproti onemu, ki ga je priznal, tudi pravico do dediščine.

Kdaj ni dovoljeno priznati nezakonskih otrok?

a) Ni mogoče priznati nezakonskega otroka, čigar starši sta osebi, od katerih je bila ena v trenutku spočetja poročena, druga pa ne.

b) Če sta oče in mati osebi, ki bi se ne mogle poročiti zaradi sorodstva ali svaštva. V teh slučajih ne more nezakonski otrok zahtevati, da bi se sodnijsko ugotovilo, kdo je njegov oče ali njegova mati.

Ti nezakonski otroci nimajo pravice do zakonitega dedovanja po svojih starših, potom oporoke pa lahko dobijo samo toliko, kolikor jim je potrebno za vzdrževanje.

Ugotovitev

očetovstva in materinstva.

Znano je našim čitateljem, da je mogel po avstrijskem zakonu nezakonski otrok v vsakem slučaju zahtevati, da sodnija ugotovi kdo je njegov oče. Po novem italijanskem zakonu pa je to načelno zabranjeno. Po italijanskem zakonu sme nezakonski otrok zahtevati samo v dveh slučajih, da sodnija ugotovi, kdo je njegov oče, in sicer:

1) če je moški žensko odvedel (ugrabil);

Zahvala

Podpisana se tem potom zahvaljujeta sl. zavarovalni družbi „LA FONDARIA“ in njenemu zastopniku g. Dragotinu Starcu iz Barkovelj za hitro in točno izplačano požarno odškodnino.

Ker je zavarovalnica vestna in zelo kulantna, jo priporočava vsem posestnikom.
Ladič Anton
Račice 15

Giugovaz Matej
Gradina 54-94

Pošten mladenič,

gospodar in državni uslužbenec, želi takojšnjega znanja v svrhu ženitve s pridnim kmečkim dekletom ali vdovo brez otrok do 28 let staro, najraje iz zgornje Istre. Ponudbe s sliko pošljite upravi.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

T o l m i n.

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt

izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Nove postave.

NEZAKONSKI OTROCI.

(Figli naturali.)

Večkrat smo že omenili v člankih, v katerih smo razlagali posamezne odlomke italijanskega civilnega zakona, nezakonske otroke. Potrebno je, da razložimo natančno določbe italijanskega civilnega zakona o nezakonskih otrocih, ker se močno razločuje od bivšega avstrijskega.

Nezakonski otroci so oni, ki so se rodili izven zakona.

Priznanje nezakonskega otroka.

Nezakonskega otroka prizna za svojega lahko mati, lahko oče, lahko oba skupno. Nezakonskega otroka je mogoče priznati na občinskem uradu, ko se sestavlja spis o rojstvu, ali pred notarjem. Pred notarjem se izvrši priznanje lahko pred rojstvom ali po rojstvu otrokovem. Nezakonski otrok prevzame priimek tistega, ki ga je priznal; če sta ga priznala oče in mati, prevzame priimek očetov.

2) v slučaju posilne oskrunitve.

Če je namreč možki žensko odvedel ali če jo je posilno oskrunitel, stoji zakon na stališču, da je on oče otroka, ki se je za tem porodil. V teh slučajih se mora seveda otrok roditi v času, ki odgovarja spočetju ob priliki posilne oskrunitve in trenutku, ko je bila ženska odvedena.

Nezakonski otrok pa sme po italijanskem zakonu v vsakem slučaju zahtevati, da sodnija ugotovi, kdo je njegova mati.

Če se nezakonski oče, ali nezakonska mati brani priznati nezakonskega otroka za svojega, lahko sodnik razsodi in ugotovi, da je ta možki nezakon ki oče in da je ta ženska nezakonska mati otrokova. Glede matere stori to sodnik lahko v vsakem slučaju, glede očeta pa samo v dveh zgoraj navedenih slučajih.

Kako je mogoče nezakonske otroke pozakoniti?

Nezakonskega otroka je mogoče pozakoniti na dva načina in sicer:

1) s poroko; v tem slučaju morata zakonska druga priznati otroka za svojega ob priliki poroke, pred poroko ali po poroki;

2) nezakonski otrok zamore postati zakonski tudi s kraljevim odlokom. Ne morejo pa biti pozakonjeni ne s poznejšo poroko ne s kraljevim odlokom otroci, katerih ni mogoče za svoje priznati. (Glej zgoraj navedena slučajal)

Mogoče je pozakoniti tudi umrlega nezakonskega otroka v korist njegovih potomcev.

Pozakonjeni nezakonski otroci dobijo z dnevom priznanja vse pravice zakonskih otrok.

Pod kakšnimi pogoji se dovoli pozakonjenje s kraljevim odlokom?

Pozakonjenje je mogoče pod temi pogoji:

1) za pozakonjenje morata prositi oče in mati, ali pa eden izmed njiju;

2) roditelj, ki prosi za pozakonjenje, ne sme imeti zakonskih, ne s poroko pozakonjenih otrok, niti potomcev teh otrok;

3) ako ne more prizadeti roditelj pozakoniti otroka s poznejšo poroko, ker je n. pr. eden izmed roditeljev že umrl;

4) če se je nezakonski oče poročil in hoče pozakoniti otroka, ki ga je imel pred poroko z drugo žensko, mora na pozakonjenje pristati tudi njegova žena. Če želi poročena nezakonska mati pozakoniti svojega nezakonskega otroka, mora to dovoliti tudi njen mož.

Kam je treba vložiti prošnjo za to pozakonjenje?

Prošnjo je treba vložiti pri prizivnem sodišču v Trstu. Prošnji je treba priložiti vse potrebne dokumente. Prizivno sodišče preišče, če obstoje zakoniti pogoji za pozakonjenje in odda prošnjo ministrstvu pravde.

Na ta način pozakonjeni otroci zadobijo z dnevom, ko jim je bil vročen kr. odlok iste pravice, ki jih imajo zakonski otroci.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUJA
TRST - Corso Garibaldi 35

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)
Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele

Uljudno se priporočata

STRANČAR in PERIC

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA, Corso Vitt. Em. III. šte. 59.

Na prodaj je veliko dobičkanosno posestvo v lepem kraju Bosne, tik železniške postaje Travnik-Sarajevo. Meri 110 oralov, od teh 80 oralov njiv, ostalo vrt, gozdovi in livade, mlin v obratu in ribnjak.

Nova gospodarska in stanovanjska poslopja, najnovejši gospodarski stroji kakor slamo-reznice, sejalnice, traktorji, brane itd. in vozovi. Živina spadajoča k posestvu: konji, svinje, nad 20 krav, katerih mleko donaša letno okrog 6000.— dinarjev.

Celo posestvo se proda iz družinskih razlogov. — Natančnejša pojasnila daje:
ANTON SFERZA, Barkovlje-Riviera 108

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

POZOR!

V via S. Lazzaro št. 9 TRIESTE pri

S. LEVI

je nova velika množina frštanjev po najugodnejših cenah:

frštanj, rožast	po L. 1.80
„ Lantenis, v vseh barvah	2.40
„ črtan	2.80
„ najfinejši za srajce	4.20
„ Pique	od L. 2.80 naprej

Se likvidira po izrednih cenah

madapolan po L. 1.80.

Platno madapolan prvovrstno	po L. 2.80
„ „famiglia“ visoko 150 cm	4.90
„ čisto laneno visoko 80 cm	5.50
Blago za hlače	6.—
Blago za hlače	12.—
Podvlake za hlače	2.50
Prti	kos po L. 1.20
Prti na meter	4.50

Velika izbira nogavic, maj, brisač, svilenih podvlek za površnike.

Lekarna Castellanovich - Trst

Via C. Belli, ogel via dell'Istria 7 (nova hiša)

PRODAJA:

SMILAJOD

zdravilo za čiščenje krvi; steklenica stane 10 lir.

ACQUA dell'ALABARDA

voda proti izpadanju las; stane 6 lir.

Pazite na spremembo naslova!

GLYKOL

splošno zdravilo proti oslabiljenju živcev; stane L. 750.

PRSNI SIRUP

za otroke 5 lir. Za odrasle L. 750.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 174: Nekdo, ki je sedaj umrl, mi je pred letom podpisal menico s samo svojim podpisom. Menica je kolkovana s 3.70 lira mi za tisoč. Domenila sva se, da plača dolg po treh letih. Ali je menica še dobra, ko je on umrl in ali velja menica samo z enim podpisom?

Odgovor: Menica je veljavna tudi če nosi samo en podpis, samo če ima podpisani res kaj pod palcem. Če je podpisani revež, potem je pač treba tudi poroka. Vaša menica je pravilno kolkovana in je veljavna tudi 3 leta, ker je kolkovana po kolkovni lestvici »za menice čez 6 mesecev ali in bianco«. Ker je pa podpisnik Vaše menice umrl, morate dediče takoj opozoriti, da imate to menico. Če ne bodo hoteli dediči priznati, Vam ostane tožbena pot.

Vprašanje št. 175: Kaj je z obnovo goriške deželne umobolnice in kdaj je upanje, da bodo umobolnici premeščeni iz Benetk v domačo umobolnico?

Odgovor: Umobolnico so pričeli obnavljati in upanje je, da bodo dela končana tekom dveh let.

Vprašanje št. 176: Vsako leto v poletnem času mi pridejo v slanino in gnjati neki črvički, ki zrastejo do 1 cm dolgoti in razjedajo tolaščo, rdečega mesa ne jedo. So pa tudi neki mali črni žužki (liki fižolarju), ki lazijo po slanini.

Odgovor: Črvički v slanini in v gnjati so za rod mesne muhe, ki je nekoliko večja kot domača, hišna muha. Odrastla muha zleže v slanino in v gnjat na stotine jajčec, iz katerih se že čez par ur razvijejo bele ličinke (črvički), ki začnejo takoj žreti. Če se hočete obvarovati teh nepridipravov, hranite slanino in gnjati na prostoru, kamor nimajo muhe dohoda. Če pa ste prisiljeni hraniti mesnino v kleti pri drugem blagu, potem si napravite posebno omaro, ki bo imela za stene tanko in gosto mrežo iz žice ali pajčolan. Gnjati hranijo nekateri tudi v pelu.

Žužki pa so naši znani slaninarji, katerim gre slanina zelo v slast. Ubrani se jih morate tudi na isti način kot črvičkov.

Vprašanje št. 177: Ali se nahaja kak urednik ob nedeljah dopoldne v uredništvu?

Odgovor: Ob nedeljah je uredništvo zaprto.

Odgovor na vprašanje št. 178: J. M. v B. Prošnji, ki jo vložite na finančno intendanco, priložite tudi pokojninski odlok v prepisu, ki naj Vam ga potrdi županstvo.

Vprašanje št. 179: Moj brat je bil potrjen k vojakom in vpoklican eno leto pozneje kakor drugi, ki so bili potrjeni z njim. Sedaj je dobil neko listino, ki se glasi »ferma ridicibile«. Koliko časa bo moral tedaj služiti, ker je poročen in letnik 1908.?

Odgovor: Če je Vaš brat dovršil predvojaške vaje z dobrim uspehom, bo služil 9 mesecev, drugače pa 12 mesecev.

Vprašanje št. 180: Imam sina edinca poleg 6 hčera, od katerih 4 izpod 14 let. Jaz sem si zlomil nogo in sem nesposoben za težko delo. Sedaj pa gre sin na nabor. Ali je mogoče in kako bi sina oprostil vojaške službe?

Odgovor: Sina ne boste mogli popolnoma oprostiti vojaške službe, pač pa lahko dosežete, da bo Vaš sin služil samo tri mesece, če Vas komisija prizna za nesposobnega za delo. Če pa Vas komisija ne prizna za nesposobnega za delo, lahko dosežete, da bo sin služil šest ali devet mesecev namesto osemnajstih. Če ni obiskoval sin predvojaških vaj z dobrim uspehom, bo moral služiti tri mesece več, ko nje govijo tovariši, ki so obiskovali predvojaške vaje. Prošnjo morate vložiti ob naboru potom županstva.

ZDRAVNIK

Dr. L. SIMONITI

bivši asistent goriške bolnišnice

sprejema

vsak dan od 10. — 12. in od 3. — 5.

GORICA

Piazza Vittoria 22/II (Travnik)

MODNI SALON

Velika izbira jesenskih in zimskih klobukov zadnjih novosti, po zmernih cenah.

Preoblikovanje in popravila po naročilu.

Gorica, via Mazzini 6 (ex via Municipio)

Petra Mozetičeva.

Semenska pšenica

izbrana

Thomasova žlindra

po najugodnejših cenah

pri G. Carlotto

Gorica, piazza Cavour 3

Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinjših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour šte. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica

Gorica - Piazza Cavour šte. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415.

Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA, CICLI E MACCHINE

Radio

Sprejemni aparati Freed Eisemann

so priznane najboljše in najcenejše na celem svetu. Vprašajte še danes za prospekte in proračune, katere dobite brezplačno od zastopnika

Borisa Simandla,
Gorica - Corso G. Verdi 1.

Za poskus Vam vpeljem radio na Vašem stanovanju brez vsake Vaše obveznosti.

Zdravnik

dr. GRESIC EMILIO

oče

sprejema

v Gorici na Travniku

Piazza della Vittoria št. 5

(na isti strani, kot je cerkev).

Prodajam

NOVE ORGLE, pnevmatične, 7 registrov cena L. 9.500.—

STARE, dobro ohranjene, 16 registrov L. 13.000.—

NOVE mehanične, 12 reg. L. 18.000.—

GLASOVIR dunajski, cena L. 1.800.—

PIANINO dobro ohranjen L. 1.500.—

Več NOVIH PIANINOV od 3.500 naprej.

TUDI NA OBROKE.

TOVARNA ORGEL IV. KACIN

GORICA, NA PLACUTI 29

Prodaja

hiš, posestev, trgovin itd. po različnih cenah pri

K. Troha, Maribor,

Aleksandrova cesta 18.

Valuta — tuji denar.

Dne 11. sept. si dal ali dobil za:

1 dolar	19.08	19.08	19.08	19.08
1 angl. funt	92.69	92.69	92.69	92.69
100 dinarjev	33.62	33.62	33.62	33.62
100 šilingov (avstr.)	269.30	269.30	269.30	269.30
100 čeških kron	56.62	56.62	56.62	56.62
100 nemških mark	455.35	455.35	455.35	455.35
100 švic. frankov	368.40	368.40	368.40	368.40
100 franc. frankov	74.83	74.83	74.83	74.83
100 belg. frankov	266.—	266.—	266.—	266.—

Beneške obveznice 72.—; obveznice »Consolidato« 79.45.

Loterijske številke

od sobote 7. septembra

Bari	38	36	46	26	80
Florenca	66	88	55	54	49
Milan	40	51	32	82	38
Neapelj	71	15	25	19	36
Palermo	30	85	53	62	18
Rim	48	4	84	69	50
Turin	60	32	39	40	51
Benetke	50	44	41	88	82

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 15. sept.: Čezsoča, Buzet.

Ponedeljek, 16. sept.: Dornberg, Motovun, Barbana, Slivje pri Kozini.

Torek, 17. sept.: Nabrežina, Zasgorje.

Četrtek, 19. sept.: Buzet.

Petek, 20. sept.: Bazovica, Vipava.

Sobota, 21. sept.: Tolmin, Koper, Zminj.

BRIVEC Andrej Rojic v Gorici, se je preselil v via Arcivescovado vogel via Stretta. Se priporoča.

ZDRAVNIK**Dr. Gresic Adalberto
sin (mladi)**sprejema vedno v svojem
ambulatoriju

v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 4/l.
nad lekarno Cristofoletti.**Več vinskih sodov**različne velikosti, eden od hl 23.60 na
novo predelanih prodam po nizki ceni
radi opustitvi vinske trgovine,

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici.

KABINET ROENTGEN

primarja

dr. DE FIORI AUGUSTO

je odprt vsaki dan v Gorici

Corso Vittorio Emanuele III št. 14

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.

Riva Piazzutta št. 18.

Mali oglasi.Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro.
Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je
navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgo-
vore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.**Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro
zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa
popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna
in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso
Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Ze-
lenjadnemu trgu).****Pohištvo** nudi širom naše dežele znana
industrija pohištva, Stefan Gomišček, Solkan
280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa
po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!**Tropinovec** pristni, dobite vedno v vsaki
množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dorn-
bergu.**Domača vina**, namizna in sortirana, od-
daja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v
Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.**Upravo hiš** v mestu in okolici sprejme po
ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst,
Ventisettembre 65, Tel. 83—34.**Grozdne mline**, stiskalnice, slamorezni-
ce in vse druge kmetijske stroje svetovno zna-
ne tvrdke Mayfarth, kakor tudi dvokolesa in
šivalne stroje prodaja po zelo nizkih cenah
Franc Saunig, Gorica, via Carducci 25.**Oglase** za vse italijanske, jugoslovanske,
avstrijske in druge inozemske liste sprejema
oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettem-
bre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »No-
vi list« in »Istarski list«.**Kupujem prage**, bukove, hrastove in do-
bove, izgotovljene; pa tudi sam prevzamem
sekanje. Naslov pove uprava.**Priporoča se** gostilna Mirka Kobala v
Idriji (via Trieste). Toči izvrstna vina iz kleti
Kmetijskega društva v Vipavi, podružnica v
Idriji, in sicer: namizno, pinela, rizling, zelen
in črni refošk.**Sprejemem** v Gorici na stanovanje in hra-
no 2 dijaka ali 2 dijakinji. Cena solidna. Na-
slov pove uprava.**Posestvo** z zemljiščem, na Poljancih, odda-
ljeno 20 minut od Sv. Lucije (Tolminsko) je
na prodaj. Zemljišče je prvovrstno in vse v
cnem kosu zraven hiše. Cena ugodna. Naslov:
Mihael Fortunat, Kozaršče 27.**Redka prilika!** Hiša z gostilno, trgovino
in trafiko se radi družinskih razmer prodaja. Na-
slov pove uprava.**Iščem izvežbano** osebo za nakladanje
suhih češpelj, podobnih bosenskim. Pojasnila
daje Costa, Trst, Piazza S. Caterina 2.**Suh orehov hloč**, dolg 2 m 60 cm, debel
35 do 40 cm kupim takoj. Potrebujem ga za krp
Kristusa za šentpetersko cerkev. Goršé France,
kipar, Gorica, via Cipressi 4/l.**Kinematograf „EDEN“ v Gorici****Na piatnu:**

od torika 10. do četrta 12. t. m.

„Pusti, naj dežuje“

(Lascia che piova)

izredno šaljivi prizori

Skrbno spremljanje z godbo.

Na prodaj je krasen 5-letni lovski pes.
Naslov pri upravi.**Oddam** v najem boljšo restavracijo s pre-
nočiščem na deželi. Informacije daje uprava.**Teran** prvovrsten imam na prodaj. Sera-
žin, Tomaj.**Ženitna ponudba.** Mlad državni uradnik,
z lastno hišo, se želi seznaniti z izobraženo in
dobrosrčno gospodično lepe zunanosti, ki ima
19—25 let. Ponudbo s sliko naj interesirana
gospodična pošlje podupravi »Novega lista« v
Trstu pod »Častna tajnost«. Prednost imajo
pridne gospodične z dežele.**Pošten slikarski pomočnik**, večš dekora-
cijskega in pleskarskega dela, išče službe. Na-
slov pri upravi.**Dve dijakinji**, dijaka, sprejemem v Gori-
ci na stanovanje in hrano. Naslov pove uprava.**Tapetarska** delavnica in zaloga pohištva
se je preselila s Solkanske ceste v Gorico, via
Stretta 12. Sprejema vsako tapetarsko delo tu-
di na dom. Leopold Brumat.**Boljša družina** v Gorici sprejme 3 dija-
kinje ali dijake na hrano in stanovanje. Kje,
pove uprava.**Na prodaj** je v Dol. Vrtojbi lepa hiša z
zemljiščem; pri hiši je vodnjak. Naslov pove
uprava.**Proda se hiša** enonadstropna v Nabreži-
ni št. 198, nad kolodvorom, obsegajoča: 4 sobe,
2 kuhinji, hlev, 2 vodnjaka, dvorišče in vrt. Več
se izve v Praprotnu št. 6.**Kuharica**, dobra gospodinja, srednjih let,
išče službe, najraje pri kakem duhovniku. Aloj-
zija Flajs, Bovec 171.**Večje število** novih, močnih hrastovih
sodov prve vrste, pokončne oblike, po 100, 200
in 300 litrov kupi z navedbo cene Kmetijsko
društvo v Vipavi.**Sprejemem** dijaka na hrano. Soba je svet-
la. V. C. Favetti 6/l., Gorica.**Prodaj** koleselj, zaprt, v dobrem stanju.
Dobi se v Solkanu št. 48.**Dijakinjo** ali dijaka sprejemem v Goriei
na stanovanje z vso oskrbo. Naslov pri upravi.**Tvornica sodavice** na prodaj z vsem in-
ventarjem. Tvornica se tudi lahko preseli. Po-
drobna pojasnila pri Rudolfu Babiću, Matulje
83 (Mattuglie, Carnaro).**Kuharica**, stara od 20 do 30 let, zmožna
samostojno voditi dobrodočo gostilno v več-
jem prometnem trgu se sprejme takoj. Naslov
pri upravi.**Orehove tropine** dobite vedno pri Fran-
cu Bergincu, Idersko 75.**Vsak nov program - nov uspeh!**

od petka 13. do nedelje 15. t. m.

„Vzhodni plameni“

(Fiamme d'Oriente)

sentimentalne dogodivščine z
RICHARDOM DIXOM.

Ugoden abonent!